

SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM

FACVLTATES, QVÆ CORPORI DECOREM

præstant, ex Dioscoride.

DECORIS

DIOSCORIDIS

Ad alopeciam.

MYRRA cum ladano, & uino myrteo illita.

Harū dīnū corticū cinis ex aceto illitū.

Ladanum cum iano, myrrha, & myrteo oleo admotum.

Myrri baccharum succus illitus.

Nicum in glandium putamen combustum, tritumque, & impostum.

Nicum axellarum crematarum cinis ex urfino adipe perunctum.

Erinacei terrestris corij cinis ex liquida pice illitus.

Leporinum caput crenatum ex urfino adipe.

Ranarum crenatarum cinis ex liquida pice.

Murium fletus combustum ex aceto.

Vrsinus adeps illitus.

Caprarum finis ex aceto.

Raphanus tritus ex loliaea farina admotus.

Brafica cum sale confricata.

Bete recentia folia crudā illita.

Aphodeli radicum cinis impostus.

Cepa confricata.

Alij cinis ex melle illitus.

Sinapi illitum.

Nasturtium confricatum.

Cyclamini succus inunctus.

Ranunculi folia, & radices illita paruo temporis spatio.

Aloe ex uino.

Abrotani cinis ex raphani succo, aut cicino oleo.

Laserepti liquor cum pipere ex aceto.

Nymphææ radix ex pice.

Cynoglossæ folia ex uetere faulo adipe.

Adiantum illitum cum susino, aut myrino oleo, aut hyssopo, aut uino.

Thapsiæ succus inunctus.

Rubigo ferri illita.

Sandaracha ex resina.

Alcionium tertium ex uisum inunctum.

Cortes naxia illita.

Hippocampi cremati cinis ex liquida pice, aut axungia, aut amaracino unguento.

Caprillarum unguularum cinis ex aceto inunctus.

MATTHIOLI

Conorum capressi, & malorum unguinum cinis oleo myrino exceptus & illitus.

Vlmi radicem decoctam mucago illita.

Persej nuclei confusi.

Abrotani cinis cum oleo raphanino, aut sicyonio illitus.

Lily radix ex adipe, & oleo.

Oleum ex colocynthide illitum.

MATTHIOLI

Ad capillorum defuuium.

Conorum capressi, & malorum unguinum cinis, ex myrino oleo illitus.

Vimorum radicem mucago illita.

Humor defluens ē medulla dissecta illita.

Ladanum inunctum.

Syluestris oliuæ oleum.

Rhois foliorum decoctum ex lixiuio paratum.

Viperina senectæ cinis in peris.

Murium fletus ex aceto illitus.

Cepa affricata.

DECORIS

Abrotani cinis cum oleo ueteri, aut lentifino illitus.

Oleum ex colocynthide illitum.

Myrri baccharum unum illitum.

Myrobalana omnia, & præsertim flaua quouis modo usurpata.

DIOSCORIDIS

Ad pilos auellendos.

Oleum in quo decocta fuerit scolopendra marina inunctum.

Lepus marinus perse, & cum marina urtica tritus, & appositus.

Salemandre cinis ex oleo.

Hedera lachryma illita.

Dryopteris radix trita, & post sudorem inuncta.

Aqua ex uiridibus uitium sarmentis igne incensis emanans admotā.

Auripigmentum illitum.

Cyperus babilo nicus illitus.

MATTHIOLI

Ad pilos retardandos.

Oleum hyoscyaminum.

Cicuta succus illitus.

Hyoscyami succus inunctus.

DIOSCORIDIS

Ad capitis furfures.

Salicis foliorum, & decoctum corticis in lotionibus.

Myrri baccharum succus illitus.

Fel taurinum cum nitro, & cimolia inunctum.

Humana urina inueterata admotā.

Adiantum in lixiuio decoctum.

Ferum græcum in lotionibus.

Malua ex urina humana.

Bete decoctum admotum.

Alij cinis ex melle.

Bulbi cum cremato nitro illiti.

Lily cremati radix ex melle.

Alumen cum eruo ex pice.

MATTHIOLI

Euonymi bacca in lixiuio decocta.

Syluestris oliuæ oleum.

Pomata illita.

Oleum amygdalarum amararum.

Lupini farina confricata.

DIOSCORIDIS

Ad rufandos capillos.

Ligustri folia trita, & in radice succo macerata & illita.

Lycium illitum.

Loti ligni decoctum in lotionibus admotum.

Vini sex cremata ex lentifino oleo tota nocte illita.

MATTHIOLI

Ad crispandos capillos.

Aphodeli radices de raso capiti affricatæ.

Castanearū echinorum cinis de raso capiti ex melle illitus.

DIOSCORIDIS

Ad denigrandos capillos.

Capressi folia trita ex aceto.

Rhois decoctum admotum.

Mori folia trita ex aceto.

Galle aceto, aut aqua macerata illitæ.

Palma corticis decoctum admotum, & subinde deterfuum.

Myrri foliorum decoctum in lotionibus.

Acacia succus illitus.

Lignæ radicis cortex ex aqua coctus, donec mollis contrahatur, & bejat.

bescat, tota nocte illius.
 Hederæ corym bi illius.
 Saluis decoctum sepius inspersam.
 Rybi folia admota.
 Sory illius.

MATTHIOLI

Rhois folia in lixiuo decocta.
 Ervina siliqua priusquam indurescant cum sale suisq; folijs
 contritis, & illa.
 Oleum è colocynthidis fructu illius.
 Ophris in capitis perfusionibus addita.

DIOSCORIDIS

Ad pediculos, & lendes necandos.

Cedria illita.
 Myrica decoctum persusum.
 Mel inunctum capiti.
 Bete decoctum persusum.
 Allium cum origani decocto potum.
 Hederæ lachryma illita.
 Staphis agria admota.
 Sandaracha ex oleo inuncta.
 Alumen ex aqua.

MATTHIOLI

Euonymi bacca in lixiuo coctæ.
 Hederæ gummi illius.
 Hyssopum cum oleo inunctum.
 Albi ueratri radix in lixiuo decocta.
 Argentum uiuum extinctum & cum butyro inunctum.
 Piper in puluere tritum & ex salina illius.

DIOSCORIDIS

Ad prohibendam folis aduersionem.

Albumen oui inunctum.

Cyclamini succus inunctus.

MATTHIOLI.

Melopeponis } pulpa illita.
 Anguria }
 Seminis maluæ, altheæ, psyllij, & cydoniorum malorum
 mucago illita ex recenti butyro.
 Vlmis folliculorum liquor inunctus.
 Væ præmaturus succus illius.

MATTHIOLI

Ad remorandam canitiem.

Syluestris oliuæ oleum inunctum.

DIOSCORIDIS

Ad faciei nitorem.

Vlmi liquor in folliculis contentus illius.
 Mastiche illita.
 Lupinorum farina illita.
 Rparum syluestrium semen admotum.
 Peponis succus cum eius semine, & farina in sole siccatus
 & inunctus.
 Polygonatum illius.
 Glans uingentaria ex urina illita.
 Ricini semen impostum.
 Vitis syluestris acini illi.
 Argenti spuma elota, inuncta.
 Alcyonium primum, & secundum admotum.
 Chia terra impostata.
 Crocodili terrestris firmus illius.

MATTHIOLI

Capbura circumlationibus addita.
 Eadem cum chrysolilla trita & ex melle illita.
 E' limoniorum succo stillatitia aqua.
 Cochlearum terrestrium stillatitia aqua.
 Fabacea farina.
 Aqua stillatitia ex phasolis, & quibusdam alijs, uide in
 phasolorum commentario lib. 2. cap. 101.
 Lupini decoctum persusum.
 Aqua stillatitia ex melopeponibus & alijs multis, uide lib.
 2. cap. 128. in comment.
 Ari radicum stillatitia aqua, uel earum succus insolatus,

& cum eiusdem ari stillatitia.
 Primulæ ueris florum succus illius.
 Verbasci florum & polygonati radicum dilution per clam-
 bicum diffillation.

MATTHIOLI

Ad colorem conciliandum.

Cicer in cibis sumptum.
 Agaricum drachmæ pondere potum.
 Hyssopum manducatum, bibitiuæ.
 Chia terra illita.
 Cerafi gummi illius.
 Carice in cibis sumptæ.

MATTHIOLI

Ad pustulas sanguinicas.

Capbura uncia pöderæ cum pari sulphuris portione trita,
 additis myrrhæ thurisq; cuiusq; quaternis drachmis,
 & aque rosarum libra, in nitreo uase per dies decem in
 solata & deinde illita.
 Fraxini stillatitia aqua.
 Tamarindorum pulpa deuorata frequenter.
 Vinum è fragis illius.
 Verbasci florum stillatitia aqua addito capbura momento.

DIOSCORIDIS

Ad faciem derugandam.

Cacaliæ grana post exsuum florem prodeuentia, trita, &
 cum cerato illita.
 Bryoniæ radix cum eruo, creta chia, & feno greco illita.
 Chia terra admota.

MATTHIOLI

Myrrhæ oleum fræquenter illius.
 Myrrhæ suffusa ex candentipatella.
 Conorumpineorum recentium stillatitia aqua faciei ad-
 mota.
 Ari radicum stillatitia aqua illita, uel insolatus ex radi-
 bus succus.
 Primulæ ueris florum succus illius.
 Verbasci florum & polygonati radicum stillatitia aqua,
 addito limonio succo.

DIOSCORIDIS

Ad cutis uitia in facie.

Sabinæ decoctum persusum.
 Conchula Indicæ cinis admotus.
 Glans uingentaria trita ex urina.
 Cancrorum fluuiatiliu cinis illius.
 Narcissi radix cum semine urticæ ex aceto.
 Ricini semen admotum.
 Vitis syluestris acini illi.
 Cinnamomum ex melle.
 Costi radix cum aqua uel melle illita.
 Bryoniæ radix per se, & cum eruo, creta chia, & feno gre-
 co admota.
 Alcyonium primum, & secundum impostum.

MATTHIOLI.

Resinæ laricæ aut terebinthi stillatitia aqua addito
 oleo è uini sce parato.
 Pomata illita.
 Aqua è succo limoniorum parata nitreo alembico.
 Oleum ex ouorum uittis.
 Oleum è tritico.
 Auene farina in aceto decocta.
 Fabacea farina.
 Lupini decoctum affusum.
 Rapi syluestris semen illius.
 Lapati acuti aqua stillatitia, & quorundam aliorum
 lib. 2. cap. 108. in comment.
 Erucæ semen cum melle inunctum.
 Sinapi aqua subactum, & cuti affricum.
 Dracunculi radix contusa & illita.
 Boni Henrici succus cum aceto illius.
 Ari radicum stillatitia aqua uel insolatus earum succus il-
 litus.

Gentiane stillatitia aqua illita.
 Pseudomelanthij semen in farinam tritum & melle illitum.
 Scabiosæ succus cum chrysofolia farina, & capburs momen-
 to illitus.

Vinum quod & fragis elicitur.
 Primulæ veris florum succus illitus.
 Verbasci florum stillatitia aqua.
 Lupuli florum, & folliculorum decoctum potum.

DIOSCORIDIS.

Ad ionthos, & uaros.

Myrrha illita cum melle, & castia odorata.
 Porri folia cum Rhoë obsoniorum admota.
 Cypæ succus cum sale oppositus.
 Bulbi per se, & ex oui vitello.
 Tulegium ex cera.
 Sory ex aqua.

Alcyonium primum, & secundum admotum.

MATTHIOLI.

Aqua ex succo limoniorum vitreo alembico parata.
 Aqua ex lapathi acuti radicibus, & alijs nonnullis parata. uide
 de libro 2. cap. 108. in comment.
 Centaurij minoris decoctum adhibitum.
 Scabiosæ succus cum chrysofolia farina, & capburs mo-
 mento illitus.

DIOSCORIDIS.

Ad cutis faciei uitia à sole contracta.

Iridis Illyrica radix cum elleboro admota.
 Cinnamonum ex melle.
 Cofli radix cum aqua vel melle illita.
 Amygdale amarae radicem tritarum decoctum admotum.
 Fici lac inunctum.
 Cochlearum tum caro, tum testâ simul cremata ex melle.
 Leporinus sanguis inunctus.
 Sepis crematae cinis admotus.
 Lini semen illitum.
 Orobi farina imposita.
 Sifymbrium inunctum.
 Bulbi cremati cum alcyonio impositi.
 Hederæ decocta folia ex uino.
 Chamaeleonis nigri radix.
 Alyssum concisum ex melle.
 Meliaterria inuncta.
 Cyclamini succus illitus.

MATTHIOLI

Thuse cum lacte illitum.
 Melopeponum }
 Angurie } pulpa illita.
 Vitis immature succus ex lacte humano illitus.

DIOSCORIDIS.

Ad lentiginis delendas.

Iridis Illyrica radix cum albo veratro admota.
 Castia ex melle illita.
 Costus ex aqua, & melle.
 Sanguis leporinus calens inunctus.
 Tritici farina ex aceto mulso.
 Raphanus cum liliacea farina admotus.
 Brassica semen inpersum.
 Sifymbrium tritum, & impositum.
 Ally cinis ex melle.
 Draconculi maioris radix ex melle.
 Bulbi ex melle, & aceto.
 Nigella confriata.
 Galbanum cum nitro ex aceto.
 Alyssum concisum ex melle.
 Narcissi radix cum vrinæ femine ex aceto.
 Ricini semen illitum.
 Vitis sylvestris acini limiti.
 Bryoniæ radix cum eruo, sanograce, & creta Chia.
 Adareces imposita.

MATTHIOLI

Larices resine stillatitia aqua addita oleo ex uini face pa-

rato.

Nux myristica illita.
 Mustels fet ex melle, & ari farina illitum.
 Oleum ex onorum vitellis.
 Rapi sylvestris semen.
 Hordei farina, ex aceto, & melle subacta.
 Auenæ farina in aceto decocta, & illita.
 Fenigræci farina, cum sulphure, & nitro apposita.
 Fabacea farina.
 Lupinorum decoctum affusum.
 Sij succus illitus.
 Aqua stillatitia ex lapathi acuti radicibus, & aliorum non
 nullis. uide libro 2. cap. 108. in commentario.
 Melopeponum pulpa affricata.
 Draconculi radix illita.
 Ari radix elixa cum fabacea farina defruto subacta.
 Gentiane stillatitia aqua illita.
 Centaurij minoris succus, aut decoctum.
 Mentha græca succus illitus.
 Pseudomelanthij seminis farina ex melle illita.
 Securidacæ vtrinque seminis farina ex melle.
 Scabiosæ succus cum chrysofolia farina, & capburs moment.
 Xyridis succus illitus.
 Verbasci florum stillatitia aqua.
 Lupuli florum decoctum potum.
 Scrophæ lac persicum, & plena manu illitum.

DIOSCORIDIS.

Ad nauos.

Alcyonium illitum.

MATTHIOLI.

Auenæ farina in aceto decocta, & illita.
 Lupinorum decoctum affusum.
 Centaurij minoris decoctum
 Argenti spuma ex aceto decocta, & illita.

DIOSCORIDIS

Ad totius corporis nitorem.

Mastiche inpersa.
 Vini liquor in folliculis conclusus illitus.
 Butyrum inunctum.
 Crocodili terrestris finium illitum.
 Teponis succus cum eius femine, & farina in sole siccatus ex
 aqua.
 Bryoniæ radix inuncta.
 Cyclamini succus inunctus.

MATTHIOLI.

Capbura illita.
 Fabacea farina.
 Aqua ex vulnerato Betule candice distillans illita.
 Aqua ex limoniorum iucco parata vitreo alembico.
 Fabarum stillatitia aqua. uide lib. 2. cap. 101. in comment.
 Sinapi aqua subactum, & cuti affricatum.
 Ari radicem stillatitia aqua, vel insolatus carum succus.
 Gentiane aqua stillatitia.
 Verbasci florum stillatitia aqua.

DIOSCORIDIS

Ad cicatrices delendas.

Asinus adeps inunctus.
 Fabarum farina cataplasmatibus indita.
 Ranunculi folia, & radices illite.
 Calamintha ex uino decocta admota.
 Cucumeris sylvestris radix trita, & inpersa.
 Glans vnguentaria cocta in aceto cum nitro adbibita.
 Bryoniæ radix cum eruo, creta Chia, & sanograce admota.
 Chrysofolia illita.

Alcyonium primum, & secundum inunctum.

MATTHIOLI

Eruce semen tritum cum selle bubulo illitum.
 Cervina medulla.
 Opobalsamum.
 Oleum Myrrhe.
 Qui recentis dum asatur sudor.

Capsura

Caphura cu m chrysocolla trita, & medulla bubula illita.
DIOSCORIDIS.

Ad utiliginos.

Cochlearum ter cōstritum testa cremata, & illite.
Leporinus sanguis inunctus.
Sepis cremata & cinis admotus.
Fabarum farina inpersa.
Lupinorum farina imposta.
Beeta cruda folia illita.
Chondrillæ radix, & folia ex melle, & nitro trita ex aqua.
Dracunculæ maioris radix ex melle.
Aphodeli radices succinctis, cōstricata prius sub sole cūte.
Cæpe succus in sole inunctus.
Ally cinis ex melle.
Piper cum nitro impostum.
Capparis radix trita ex aceto.
Argemone siccata, tusaq, cum nitro, & uino sulphure admota.
Telephi folia cum hordeacea farina ex hydreleo sex horis admota.

Gentiane radices succus inunctus.

Chameleonis nigri radix cum sulphure illita.

Ruta cum uino pipere, nitroq, cōstricata.

Libanotis semen ex accirrao aceto.

Lily cremata radix ex melle.

Nymphaeæ radix ex aqua.

Rubia radix ex aceto.

Althæa semen tum recens, tum siccum tritum ex aceto, in sole inunctum.

Anchusæ radix ex aceto.

Narcissi radix cum urticae femine ex aceto.

Bryonia cum eruo, creta Chia, & senogresco illita.

Glans inguentaria ex aceto decocta cum nitro imposta.

Cucumeris sylvæstris radix trita, & inpersa.

Ricini semen illitum.

Veratrum nigrum ex aceto.

Sulphur quoquo modo admotum.

Alcyonium primum, & secundum inunctum.

MATTHIOLI

Conorum cupressi decoctum affusum.

Tamarindorum pulpa in potionibus addita.

Aqua è limoniorum succo parata vitreo alembico.

Oleum ex ouorum vitellis.

Lupinorum decoctum.

Rapi sylvæstris semen.

Aqua è lapathi acuti radicebus & alijs nonnullis, vide lib.

2. cap. 108. in comment.

Ari radix elixa cum sabacca farina destruta subacta illita.

Mentha græca adhibita.

Chameleonis nigri radix cum aceto trita, & illita.

Securidaca vtriusque seminis farina melle excepta.

Scabiosæ succus addito chrysocolla, & caphuræ momento.

Xyridis succus illitus.

Verbasci florum stillatiua aqua.

Lupuli florum decoctum potum.

DIOSCORIDIS

Ad lychenas, & impetigines.

Pini, & *picæ* cortex illitus.

Lentisci foliorum decoctum fotu adhibitum.

Cupressi folia cum polenta illita.

Rhamnii folia admota.

Lignorum marcior inpersis.

Nasturtij semen admotum.

Rhoponticum ex aceto illitum.

Veratrum nigrum ex aceto illitum.

Glans vnguentaria cum lotio imposta.

Vix inpersa & gummi cum nitro illitum, loco tamen prius

perfricato.

Sulphur ex terebinthina resina.

Sal ex oleo, & aceto perfrictum.

Alcyonium primum, & secundum impostum.

Adarces illita.

Pix liquida inuncta.

Timus inpersum.

Actyospica oleq, lachryma inuncta.

Pruni arboris gummi illitum.

Ficubucum lac cum polenta illitum.

Nel cum alumine decoctum illitum.

Propolis inuncta.

Triticæ recens panis ex muria.

Loliacea farina cum sulphure ex uino.

Cicer cum hordeo ex melle.

Lapathi cuiusque radices in aceto decoctæ loco prius scarifi-

cato, & nitro cōstricato, apposte.

Nasturtium ex melle impostum.

Ally cinis ex melle illitus.

Sinapi ex aceto linatum.

Chameleonis nigri radix ex aceto cocta, & inuncta.

Ruta cum alumine ex melle.

Laserpitij liquor ex aceto.

Glutinum in aceto solutum inunctum.

Cucumeris sylvæstris radix trita, & inpersa.

Tithymali charactæ lac illitum.

Bryoniæ radix cum Eruo, creta Chia, & senogresco illita.

Aqua maris fotu adhibita.

MATTHIOLI

Pix cum melle, illita.

Tamarindorum pulpa frequenter deuorata.

Oleum ex ouorum vitellis inunctum.

Rapi sylvæstris semen.

Salua humana affricata a ieiunij.

Aqua è lapathi radicebus & alijs nonnullis, vide lib. 2. cap.

108. in comment.

Plantaginis recentia folia trita, & illita.

Aphodeli radix ex aceto decocta & imposta.

Gentiane stillatiua aqua fotu vsurpata.

Mentha illita.

Mentha Græca succus impostus.

Marrubij folia ex aceto.

Securidaca vtriusque seminis farina ex melle illita.

Scabiosæ maioris radices decoctæ, & post quadraginta die-

bus, & eorundem radicum puluis quotidie drachmæ pon-

dere ex sero bauslus.

Xyridis succus illitus.

Lupalorum decoctum potum.

Ellebori nigri dilutum potum.

DIOSCORIDIS

Ad papulas.

Lac omne potum tum crudo melle, admixta, aqua, & exi-

guo sale.

Serum lactis potum.

Acetum applicatum.

Butyrum illitum.

Vrina humana inueterata adhibita.

Lupinorum farina admota.

Cyclamini succus adhibitus.

Pulegij decoctum corpori pefusum.

Ruta cum cera & nymreo oleo cataplasmati indita.

Staphis agria illita.

Glans vnguentaria cum lotio linita.

Rubigo ferri illita.

Alumen cum melle adhibitum.

Cinnabaris, id est sanguis draconis adhibitus.

Fornacæ teste tosta admota.

DIOSCORIDIS

Ad alphas & cutis maculas.

Tbapsæ succus cum melle illitus.

Glans vnguentaria cum lotio linita.

Narcissi radix cum semine vtriq, ex aceto.

Lotus sylvæstris cum melle perunctus.

Cucumeris sylvæstris puluerizata radix imposta.

Ricini semen illitum.

Vitis syl. cōstris acinulinis.

Bryonia cum ervo creta Chia, & fenogreco illita.

MATTHIOLI.

Lupinorum decoctum fotu adhibitum.

Rapi syluestris semen.

Aqua è laphris, & aliorum nonnullorum radicibus. Vide lib. 2. cap. 108. in comment.

Melepeponum pulpa affricata.

Cepa cruda affricata.

Ari radix elixa & cum farina fabaceae defruto subasta.

Boni Henrici succus ex aceto illitus.

Centaurij minoris decoctum fotu adhibitum.

Verba scilicet fluitantia aqua illita.

Lupuli florum decoctum potum.

DIOSCORIDIS

Ad pisoram.

Staphis agria trita ex oleo illita.

Bryonidis semen inunctum.

Aqua marina fotu adhibita.

Glans vnguentaria in aceto cocta.

Sal illitum.

MATTHIOLI.

Lupinorum decoctum affusum.

Rapi syluestris semen illitum.

Florum, & folliculorum lupuli decoctum potum.

DIOSCORIDIS

Ad faciem.

Cardamomum ex aceto illitum.

Olea viventi, & accensæ sudor manans illitus.

Ficulneum lac illitum.

Erinacei marini testa cruda testare eî alijs mista & illita.

Hippocampi marini cremati cinis liquida pice, aut axungia, aut amaracino vnguento coactus, & capiti inunctus.

Vrina humana inunctata.

Serum lactis potum.

Cicer cum bordeo & melle.

Lupinorum farina.

Argemone succata, insaqua cum nitro in balneo confricata.

Hirundinaria minor confricata.

Chamaeleonis nigri radix addito exiguo atramento sutorio, cedrinoq; liquore, & axungie pauco linata. Quinetiam

sulphure, & alumine mistis.

Glans vnguentaria cum lotio linata.

Origani decoctum corpori perfusum.

Quinquefolij radix decocta linata.

Potamogeton valet pruritus imposita.

Lotus syluestris cum melle peruncta.

Veratrum nigrum linatum cum cera, pice, & cedrino oleo.

Stimmi cum cera, & exigua cerussa.

Alumen cum aqua aspersum aduersus pruritum.

MATTHIOLI.

Terebintina resina illita.

Iuniperi cineris lixiuum è uino paratum.

Oleus syluestris oleum.

Aqua in marcescentium quercuum cauitibus reperata.

Tamarindorum pulpa frequenter deuorata.

Poma Adami per medij secta, sulphuris pulueris aspersa,

subq; calidi cinere calefacta, & scabiosis mēbris affricata.

Nucum inglandum oleum vetus.

Fenogreci farina cum nasturij semine aceto excepta.

Asphodeli radices ex aceto elixæ, & illitæ.

Sens decoctum vel dilutum potum.

Scabiosis decoctum & eius succus in vnguentis additum.

Xyridis succus illitus.

Eupatorij vulgaris et Fumarie è caprino sero decocti potu.

Eupatorij eiusdem succus cum aceto & sale.

Boraginis vulgarisq; buglossi decoctum ex uino, aut aqua

paratum haustum.

Buglossi vulgaris radix trita & ex aceto illita.

Lupulorum florum, & folliculorum decoctum potum.

Ellebori nigri dilutum potum.

DIOSCORIDIS

Adiepram Græcorum.

Fel taurinum cum nitro, & cinola terra,

Vrina humana addito nitro fotæ.

Iuniperi cortex crematus ex aqua illitus.

Fraxini cortex crematus ex aqua.

Vini folia concisa ex aceto.

Aethiopicæ olea lachryna illita.

Resina { Terebintina } cum ærugine, chalcantio, & ni
{ Larigna } tro illita.
{ Abiegna }

Ficulneum lac cum polenta.

Tritici surfures ex acerrimo aceto elixi.

Hordei farina ex aceto acerrimo, & hydreleo.

Lolij farina cum sulphure ex uino & aceto.

Lapathi cuiusque radices, loco prius scarificato, & nitro con

fricato adnota.

Braffica concisa cum polenta adhibita.

Veratrum nigrum ex aceto.

Allij cinis ex melle.

Sinapi ex aceto.

Bryonia semen illitum.

Nasturtium ex melle.

Anethæ radix ex aceto.

Ranunculi folia, & radices apposita.

Melanthij semen adnotum.

Cucumeris agrestis radix in puluerem aspersa.

Glans vnguentaria cocta in aceto, cum nitro.

Thapsia succus inunctus.

Stammonia in aceto decocta illita.

Vitis vinifera gummi adnotum, loco tamē prius nitro per-

fricta.

Ærugo cum nitro ex terebintina resina.

Alumen cum braffica, & melle coctum.

Sulphur ex resina & terebintina & aceto.

Sal ex oleo, & aceto feruifacium.

Acyonium primum, & secundum illitum.

Adarces imposita.

Meliaterra illita.

MATTHIOLI

Tamarindorum pulpa frequenter deuorata.

Chamaeleonis nigri radix ex aceto trita, & illita.

Ellebori nigri dilutum bibitum.

Sens foliorum dilutum potum.

Polypodij radicum decoctum haustum.

Fumarie succus ex sero caprino diutius potus.

Viperici pasilli, ex Mellisphylli succo poti.

Myrobalanorum nigrorum, chebulorumq; decoctum plu-

ribus diebus haustum.

MATTHIOLI

Ad morbum gallicum.

Myrica radicum decoctum potum.

Guaiaac lignum, & eius decoctum.

Guaiaacinum quare li. i. comment. de ebeno.

Radici { Cbina } decoctum potum.

{ Zarzaparrilla }

Buxi ligni decoctum.

Pruni syluestris rad. decoctum & nonnullorum aliorum

ad eos qui oris exulceratione laborant. vide lib. 1. i. com-

ment. de pruno.

Alarina decoctum potum.

Fringi nouellorum foliorum stillantia aqua.

Dittani albi radices quotidie drachma ponderis ex Guaia-

acis decocto potæ.

Asplenii decoctum bibitum.

MATTHIOLI

Ad obesos extenuandos.

Cancamum potum.

Fraxini semen.

Acetum frequenter potum.

DIOSCORIDIS

Ad pruriturum.

Ficulinum lac admotum cum polenta.

Sulphur ex nitro.

Sal ex oleo, & aceto perficitum.

Alumen cum aqua aspersum.

MATTHIOLI

Beta nigra in aqua decocta & illita.

Boni Henrici succus ex aceto illitus.

Senæ decoctum vel dilutum potum.

Eupatory vulgaris, & fumaris decoctum potum.

Lupuli florum & folliculorum decoctum potum.

Serum lactis haustum.

DIOSCORIDIS.

Ad elephantiasim.

Trynacei terrestriis exsiccatum corpus in cibis sumptum.

Cedria inuncta.

Cochlearum terrestrium cinis illitus.

Salamandra alis frequentibus medicamentibus admixta.

Fel { Capra sylvestris } inunctum.

Hircinum

Calamintha in cibis sero lactis superposita.

MATTHIOLI

Myricæ radicum decoctum, & cum passis truis epotum.

Viperina caro deoratur.

Viperæ pastilli insumpti.

Veronica mas.

Eupatory vulgaris, & fumaris succus simul potus.

Ellebori nigri dilutum ebibiturum.

DIOSCORIDIS.

Ad alarum tædia.

Myrrha cum liquido alumine illita.

Myrti foliorum arenium farina inaspera.

Cardui radix cataplasmatibus more adhibita.

Alumen linitum.

MATTHIOLI

Aphodeli radices cum hyoscyano feruescunt pice liquida exceptæ, & illitæ.

Alumen ex uino affricatum.

Absinthium recens appositum.

DIOSCORIDIS

Ad clausos, callos, & verrucas.

Salicis corticis cinis admisso aceto maceratus, & illitus.

Smaridis picis saluti crematum caput.

Lacerta concisum caput.

Ovillum finum ex aceto.

Mel cum alumine decoctum.

Cicerum grana tor, accipe, quot sunt porri, & singulis granis singulas ræge verrucas, deinde liga grana cicerum in linteo, & post tergum projice, & hoc nõ fiat nisi noua luna.

Heliotropij semen linitum.

Scilla cremata peruncta.

Ranunculi folia, & radices.

Dipsaci radix in uino decocta, tusa, & imposita.

Nigella ex vetere vrina imposita, loco prius scarificato.

Laserpiij liquor cera præmolitus impositus scarificatione prius facta.

Clinopodium diebus aliquot potum.

Chamaesyces rami triti, & impositi.

Vitis sarmentorum viridum incensorum emanans aqua illita.

Aerugo imposita.

MATTHIOLI

Saligni corticis cinis, aceto maceratus, & impositus.

Cichorium verrucarum in acetario deoraturum.

Eiusdem semen tribus diebus drachma pondere insumptum ante nocturnum decubium.

Ranunculus tritius, & impositus.

Chelidomij maioris succus illitus.

Verbasçi succus tam florum quam foliorum illitus.

Chantarides trita, & ex fermento illita.

DIOSCORIDIS

Ad acrochordonas, thymos, & myrmecias.

Mali pum tci vinum adhibiturum.

Lac ficulinum cum adipe circa adiacentem carnem illitum.

Thus ex aceto, & pice illitum.

Ruta cum pipere, uino, & nitro affricata.

Cicer cum hordeo, & melle.

Ranunculi folia, & radices.

Dipsaci radix trita in uino decocta.

Tithymali characis succus, & lac illitum.

Chamaesyces rami triti, & impositi.

Heliotropij semen linitum. Quin & heliotropium minus.

Vitium viniferarum sarmentorum viridum incensorum emanans aqua illita.

Sal cum sero nitulino illitum.

MATTHIOLI

Saligni corticis cinis ex aceto impositus.

Cichorium verrucarum in acetario deoraturum.

Eiusdem semen drachma pondere potum ante nocturnum decubium.

Ranunculus tritius, & impositus.

DIOSCORIDIS

Ad labiorum timas.

Adeps { Anserinus } illitus.

{ Gallinæcus }

Lycium admotum.

MATTHIOLI.

Terebinthina larigna, resina.

Fagi folia.

Oleum ex ouorum vitellis.

Pomata illita.

Oleum è tritico.

DIOSCORIDIS.

Ad sudorem cicendum.

Ferula semen ex oleo impositum.

Onobrychis ex oleo inuncta.

Mel heracleum quodam anni tempore deoraturum.

Fici maturæ comestæ.

Sinapi in cibum sumptum.

MATTHIOLI

Succinum album ex uino potum.

Aurantiarum & limoniarum florum stillantia aqua pota.

Quinta essentia nostra in comment. de uino descripta vincta pondere hausta.

DIOSCORIDIS

Ad sudorem compescendum.

Bulbi comestæ.

Sulphur confricatum.

Gypsum

Morochthus lapis } admota.

Samia terra

MATTHIOLI

Syluestrium oliuarum oleum illitum toti corpori.

Myrteum oleum.

Cyperidi radicum

Nardi Indice

Rosarum syluestrium } pulvis affricatus toti corpori.

DIOSCORIDIS.

Ad extergendam cutim.

Cyclamini ra dix inuncta.

MATTHIOLI

Rapi syluestris semen.

Ari radix elixa cum fabaces farina defruo subacta.

Gentiana stilla tertia aqua.

SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM

VIRES, QVIBVS EXTVERANTES

IN CORPORE HVMORES VOMITV,

& alui deiectione excernuntur,

ex Dioscoride.

EXPELLENTIVM MEDICAMENTORVM

DIOSCORIDIS. Ad bilem educendam.

Lris Illyrica drachmarum septem pondere ex hydromelite pota.
Thlaspi semen potum.
Aloe hausta.
Absinthium potui datum.
Tragorigani decoctum bibitum.

Lychnidis sylvestris semen drachmarum duarum pondere potum.

Androsimi semen duarum drachmarum pondere hausti.
Veratrum nigrum per se datum, aut ex scammonia cum salis drachma.

Tyrococmi radix duarum drachmarum pondere ex aqua multa.

Centaurium minus decoctum devoratum.

Parthenium siccatum cum aceto multo, aut sale.

Thapsia succus in aqua multa potus.

Clematidis alterius semen tritum potum.

Sesamoides tritum datum.

Cucumeris sylvestris radice succus, & cortex sesquiboli pondere bibitus.

Hippophae succus oboli pondere potus.

Ricini triginta grana purgata trita hausta.

Tithymalorum omnium succus binis obolis in posca potus.

Mercurialis ius potum.

Lathyrus grana sex aut septem cum ficis aut palmulis in catapotio devorata.

Teplus in hydromelite cyatho potus.

Scammonij succus drachma vna, aut quaternum obolorum pondere haustus ex aqua multa, vel pura.

Chamelae folia in catapotio devorata cum duabus absinthii partibus adiecta chamelea, una cum hydromelite.

Thymelae vigintigranorum pars interna bibita.

Folia { Sambuci } olerum more cocta
{ Ebuli }

Apios, scilicet inferior radice pars devorata.

Empetrum in iure aliquo, aut hydromelite potum.

Filiculae aridae farina aqua multa in posca bibita.

Cynocrambe decoctum haustum.

Heliotropij decoctum ex aqua potum.

Agarici drachma vna, vel altera, cum multa bibita.

Pityusa radix drachmarum duarum pondere cum multa hausta, seminis vero drachma, & succi cum farina subacti cochlearium in catapotio.

MATTHIOLI

Asarum & asarina.

Cassie solutae pulpa.

Manna ex sene diluto pota.

Spinae infectoriae bacca, & syrupus ex earum succo paratus.

Tamarindorum pulpa.

Pruna.

Sebestena.

Zyzipha.

Nasturtij semen denariorum decem pondere ex aqua potum.

Thlaspi semen acetabuli mensura haustum.

Agaricum
Rhabarbarum
Centaurium minus
Aloe
Sena
Gratiola
Myrobala
Frangula

hausta.

DIOSCORIDIS.

Ad pituitam eiciendam.

Iris Illyrica drachmarum septem pondere ex hydromelite Mandragora succus duorum obolorum pondere potus.

Veratrum nigrum per se datum, vel cum scammonia cum salis drachma.

Lycij indicij semen cyathi dimidij mensura potum.

Vini crustor cortex in vino, aut aqua frigida unciatum potus.

Gallinaceorum senescentium ius Diosc. modo paratum haustum.

Cyclamini radix ex hydromelite pota.

Silla cum melle cocta pota.

Hyssopi decoctum ex aqua, melle, & ruta potum.

Thymum cum sale, & aceto haustum.

Spondilij semen potum.

Ammoniacum drachma pondere bibitum.

Daphnoides solum recens, vel aridum potum.

Hippophae succus trium obolorum pondere bibitus.

Epirithymum potum cum melle.

Bryonia succus cum aqua multa.

Cnici seminis succus cum multo, vel iure gallinaceo.

Magnes totum trium obolorum pondere cum multa.

Centaurij minoris decoctum devoratum.

Parthenium siccatum cum aceto multo, aut sale potum.

Clematidis alterius semen tritum potum.

Sesamoides tritum datum.

Cucumeris sylvestris radice succus, & cortex sesquiboli pondere bibitus.

Hippophae succus oboli pondere potus.

Ricini grana triginta trita epota.

Tithymalorum omnium succus binis obolis in posca potus.

Lathyrus grana sex, aut septem in catapotio cum ficis, aut palmulis devorata.

Teplus in hydromelite cyatho potus.

Scammonij succus drachma vna, aut quaternum obolorum pondere haustus ex aqua pura vel multa.

Chamelae folia in catapotio devorata, cum duabus absinthii partibus, adiecta chamelea vna cum hydromelite.

Thymelae vigintigranorum pars interior bibita.

Folia { Sambuci } olerum more cocta.
{ Ebuli }

Apij inferior pars devorata.

Empetrum in iure aliquo, aut hydromelite.

Filiculae aridae farina aqua multa in posca hausta.

Cynocrambe decoctum bibitum.

Pityusa radix duarum drachmarum pondere cum multa, & seminis drachma, succi vero cum farina subacti cochlearium in catapotio exhibita.

Heliotropij

DECORIS

Heliotropij decoctum ex aqua potum.

Agarici drachma una, aut altera cum mulla pota.

MATTHIOLI.

Iridis radices succus potus.

Asari decoctum aut dilutum potum, & presertim ex caprillo sero paratum cum nardo & hydromelite.

Asarina ex mulla pota, aut oxymelite.

Cassia solutiva pulpa.

Cucinum oleum potum.

Manna ex feno diluto pota.

Spina insectoriae bacca, & earum succus.

Cyclaminus.

Dracunculus.

Agaricum.

Rhabarbarum.

Aristolochia triusque radix.

Centaurium minus.

Aloe.

Gratiola.

Sena.

Myrobalani, Chepuli, Empellici, & Bellerici.

Frangula.

DIOSCORIDIS

Ad atram bilem pellendam.

Mandragoræ succus potus duorum obolorum pendere ex mullo.

Gallinaceorum senescentium ius Dioscoridis modo paratum haustum.

Epithimum ex melle haustum.

Sevum lactis potum.

Origanum siccum acetabuli mensura potum ex mulla.

Pulegium bibitum.

Elleborum nigrum haustum.

Spartium epotum.

Alypum mensura epithym o pari cum sale, & aceto sumptum.

MATTHIOLI

Sena & eius decoctum vel dilutum, & vinum ex ea paratum. Vide comment. eius lib. 3. cap. 70.

Myrobalani nigri.

Ellebori nigri dilutum potum.

DIOSCORIDIS

Ad uomitum ciendum.

Thlaspi potum bilem rubeam educit.

Mandragora pota atram bilem.

Thapsi lacteus succus in mulla bibitus.

Thymalorum succus cum aqua mulla binis obolis potus.

Api superior pars deorata.

Spartij flores, & semina in mulla pota.

Anagyris semen manducatum.

Betonice radices ex hydromelite pota, pituitam eiciunt.

Papaveris spumei semen in mulla acetabuli mensura potum.

Staphidis agris grana quindecim in mulla dat a.

Silybi radices drachma pota.

Glans ynguentaria cum hydromelite.

Narcissi radix cocta, est, seu bibita.

Ricini grana triginta hausta.

Raphani cortex ex aceto mullo potus.

Thymalorum omnium succus potus.

Asæ rsum cum hydromelite bibitur.

DECORIS

MATTHIOLI.

Napi semen ex oxymelite & tepenti aqua potum.

Atriplicis semen potum.

Ricini semen.

Lathyrus semen haustum.

Asari radicium pulvis ex oxymelite potus.

Sibium nostrum quinque granorum pondere ex rhodcharo sumptum.

DIOSCORIDIS

Ad aquam intercutem educendam.

Cyclamini radix ex hydromelite hausta.

Poly decoctum bibitum.

Hippophaëti succus trium obolorum pondere potus.

Hippophaë succus oboli pondere potus.

Ricini grana triginta pota.

Lathyrus cuiusque grana sex, aut septem in catapotio cum feno, aut palmulis deorata.

Sambuci

Fibuli } folia olerum more cocta.

Empetrum in iure aliquo, aut hydromelite haustum.

Cynocrambe decoctum potum.

Asarum bibitum.

Lactuca sylvestris succus in aceto mullo potus.

Trifolij radix drachmarum duarum pondere in uino bibita.

Tithymalorum succus bibitus.

Thymelææ viginti granorum pondere pars interna bibita.

Vitis sylvestris radix feruifacta in aqua in cyathis duobus.

Squamma aris ex aqua mulla hausta.

Mercurialis decoctæ ius potum.

MATTHIOLI.

Iridis radicum succus potus.

Persici flores in acetarijs deorati.

Brassicæ marinæ succus cum rhabarbaro sumptus.

Frangula.

Elaterium bibitum.

Rhabarbarum

Agaricum } in potionibus additum.

Sibium nostrum de oraturum quinque granorum pondere.

Turpetum in potionibus additum.

DIOSCORIDIS.

Ad aluum emolliendam, citandamque.

Cerasia recentia manducata.

Pruna in cibus sumpta.

Siliqua deorata.

Fici maturæ deglutita.

Lac ficulneum potum.

Chamarum picium ius potum.

Ynguis odoratus ebibitus.

Raphanus comestus.

Beta alba deorata.

Bitium comestum.

Rumicis cuiusque decoctum potum. Quin & ipsa herba decocta deorata.

Malu in cibo sumpta.

Atriplex manducatum.

Brassica leniter seruifacta comesta.

Lenis decorticata decoctum primum haustum.

Asparagorum cauliculi in cibum accepti.

Cucurbita integræ seruifactæ expressus succus potus.

Gingiber quoquo modo sumptum.

Peucedanum

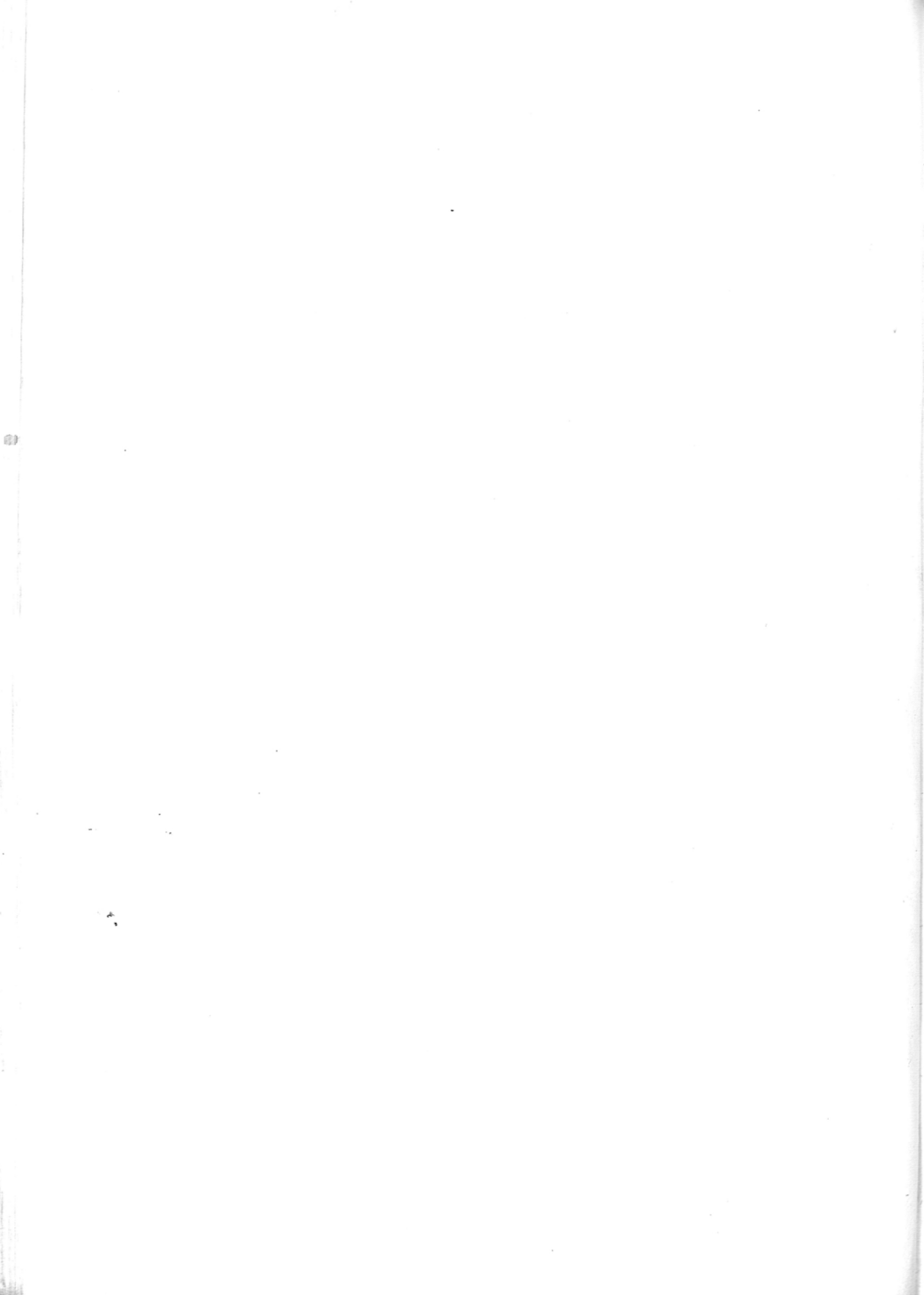
EXPELLENTIVM

- Sella secca cochlear unum, aut alterum ieiunio datum.*
Androsami semen tritum potum.
Helxinet foliorum succus haustus.
Papaueri erratici semina acetabuli pondere, ex multa aqua pota.
Cynoglossi decoctum haustum.
Changifces rami decocti, & in cibum sumpti.
Bryonię cauliculi recentes cocti, & in cibum deuorati.
MATTHIOLI
Cassie solanię pulpa deuorata.
Amygdalinum oleum potum.
Manna ex iure sumpta.
Lariceę resina deuorata.
Pruna Damasena, & Vngarica ex iure, aut uino decocta.

MEDICAMENTORVM

- Sebestena iure macerata, & deuorata.*
Iuglandes cum garo a ieiunio sumptæ.
Malus folia, vel teneri eius cauliculi decocti, & ex oleo & aceto deuorati.
Atriplicis colica esus.
Beta alba & eius succus.
Asparagi in cibo sumpti.
Beta abs succus libra ponderis infusus.
Eiusdem decoctaradix sale aspersa & supposita.
Hieracis succus ex posca duorum obolorum pondere.
Senę decoctum, vel dilutum, aut eiusdem vinum. Parandi rationem habes in comment. proprio li. 3. c. 70.
Bellis recens in cataportis deuorata vel ex iure decocti.
Vna passa ante prandium deuorata.

F I N I S .

I
P E T R I A N D R E Æ
M A T T H I O L I M E D I C I

Senensis Commentarij,

IN LIB. PRIMVM PEDACII DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA.

Præfatio Dioscoridis.

10 **Q**UANTVM, amicissime Aree, complures non veterum modo, sed recentiorum quoque, de medicamentorum compositione, viribus, atque probatione scripserunt; nobis tamen aec vanum, nec à ratione abhorrentem impetum animi ad hoc opus incessisse, tibi ostendere tentabimus. propterea quod eorum nonnulli absolutum nihil ediderunt, alij plurima, vt ex narratione acceperant, scriptis tradiderunt. Siquidem Bithynus Iolas, & Heraclides Tarentinus, omiſſa prorsus herbarũ tractatione, rem ipsam paucis perſtrinxerunt. neque verò omnes illi de metallicis quicquam rebus, aut odoramentis memoriæ prodiderunt. Crateus autem herbarius, & Andreas Medicus, qui cæteris ægentius hac in parte versati videntur, radices multas apprimè viles, herbasque aliquas haudquaquã adnotatas reliquerunt. Veruntamen priscorũ subscribere, oportet sententias: quos, etsi pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligentiam constat. Iunioribus minus assentendum: è quibus est Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius Niger, & Diodorus, Atclepiadae omnes, qui medicinalem materiam vernaculam, cognitamque; vulgo, dignam censuerunt, quæ ab ipsis literis exactè mandaretur: & vt medicamentorum vires, probationesque cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani verò reddendarum causarum studio verba studentes, alia interdum pro alijs scriptitando, † rem in acerum, congeriemque controuersiarum extulerunt. Siquidem qui inter eos egregius habetur Niger, euphorbium natalens in Italia chameleæ succum esse contendit: androsæmonque; eandem herbam cum hyperico esse: quinetiã aloe in Iudæa fossilem nasci: & pleraque his similia falso exponit, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus cõiectura colligi potest, ea non oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine præterea iidem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepantes, nullaque cognatione coniunctas vires collidentes: partim per elementa literarum scripta in ordinem digerentes, quò facilius memoræ mandarentur, genera & eorum effectus à sua cognitione diſtingentes. Nos verò ab incunte, vt ita dicam, iuuentu, iugè desiderio cognoscendæ materiæ allecti, multis regionibus peragratis (nec enim necis nos militarem vitam exegisse) tuo hortatu commentationem in sex libros contulimus. Quod opus tibi dicamus, Aree, animi gratitudine obsequentes, ob eum quo nos prosequeris affectum. Etenim natura cum in omnes eruditione excoltos, tum vero in eos, quibus cum tibi eiusdem artis necessitudo intercedit, pronus ad amicitiam esse soles, in nos etiã aliquanto peculiaris. Enimvero non parum præbet tuæ probitatis argumentum, optimi viri Licinij Bassi singularis erga te amicitia: quam vnã nobiscum degentes nouimus, cum mutua inter vos beneuolentiam amulatione dignam inuenerimur. Admonitum autem te velim. eosque qui in hõce commentarios incidit, ne in verbis facultatem nostram æstimetis, sed potius adhibiti tam rebus cum peritia curam. Etenim plurima visu ipsi exactissimè cognouimus: quædam etiam ex ea, de qua inter omnes conuenit, historia percunctationeque rerum apud singulos vernacularum, diligenter accepimus. Dabimus igitur operam vt differenti ab alijs or. ine traditro, genera singularum medicinarum, viresque; describamur.

40 Quod autem necessaria sit medicamentorum doctrina, nemo est ferme qui ignoret: quod ea & tot arti coniuncta sit, vniuersisque eius partibus efficax administrat auxilium. Quare per medicamentorum compositiones, atque misuras, & facta in morbis pericula extendi, & incrementum capessere potest, plurimum conferente singulorum medicaminum cognitione. Quinetiam vernaculam, familiaremque materiam complectemur, vt perfecta sit, quæ à nobis relinquatur, doctrina. Verum in primis curam impendere oportet, vt suis temporibus singula & demerantur, & recondeantur. certe pro horum ratione, medicamenta aut valent viribus, aut euanido nulloque mundeantur. Serena igitur cœli constitutio demetenda sunt. magni siquidem refert inter colligendum, si vel squalores, vel imbres infesti sint: quemadmodum si loca in quibus produnt, cliuosa, & ventus exposita sint, & perſtata, frigidaque; & aquis carentia: in his enim locis vires eorum longe validiores intelliguntur. Contrã, quæ in campetribus, riguis, & opacis, cæterisque locis à vento silentibus enascuntur, plerumque degenerant, & minus viribus valent: multoque magis, si non suo tempore, nec opportune colligantur, aut si per imbecillitatem intabuerint. Neque ignorandum, hæc sæpe, pro peculiari loci natura, aut anni clementia, maturius, aut ferius adolecere nonnulla propria vi hinc florescent, & folia pariunt: quædam bis anno florifera. Quare cui in animo est horum peritiam adsequi, necesse est eum prima germinatione solo emergentibus adultis, & senescentibus adesse. Nam qui pululanti herbæ duntaxat adluerint, adultam cognoscere non potest: neque qui adultam tantum inspexerit, nuper erumpentem noſcet. Quo fit, vt propter mutatam foliorum faciem, caulium proceritates, florum feminisque magnitudinem, & id genus alias peculiãres notas, nonnulli, qui olim hæc rerum

varietates non perspexerant, magno in errore versentur. Quae causa etiam nonnullis scriptoribus
 impositi, qui herbas quasdam, verbi gratia, gramen, quinque folium, & trifolium emittere floren,
 fructum, & caulem negant. Ergo qui lepius ad vitandas herbas, & earum natalis loci contulerit, ea
 rum cognitionem maxime consequetur. Scire etiamnum conuenit, sola ex herbae medicaminibus
 veratri genera, nigrum, inquam, & candidum, multis edurare annis: reliqua a trimatu inutilia.
 Quae vero fructuosa sunt, sicut stoechas, triflago, polium, abrotanum, seriphium, abfinthium, hyssopum,
 & alia id genus semine praegnantia demetantur. Flores quoque: aerea, quam sponte sua decidit.
 Fructus autem, vt maturi deceperant, necesse est: & femina, vbi siccati coeperint, priusquam defluant.
 Herbarum succus, & foliorum elici debet: germinantibus tum primum cauliculis. Lac, & lacryma
 excipiuntur, incipio per summum adolecentiae vigorem caule. Radices, & liquamenta, corticesve
 ut recondantur, eximere conuenit, cum herbae suis folijs exuuntur. siccantur etiam expurgata mibi,
 locis asperginem non redolentibus: sed quae luto, aut puluere sunt obfusa, aqua clui debent. Flores,
 & omnia, quae iucundum odorem effiant, arcubus liliaceis, nullo situ obduci, reponantur. Nonnum-
 quam charta, aut folijs femina, ut perennent, apte inuoluuntur. Liquidi medicaminibus densior ma-
 teria, argentea, vitrea aut cornea conuenit. Fictilis etiam, si modo rara non sit, accommodatur: & lignea
 praesertim e buxo: sed aenea vasa ocularijs medicamentis, liquidisque, & omnibus iisque, quae aceto, pi-
 ce liquida, aut cedria componuntur. Adipem autem, & medullas stagnicis uasis recondi conuenit.

COMMENTARIVS MATTHIOLI.

VANTVM oportet Medicos omnes, qui legitimum in arte nomen sibi comparare student
 simplicitatem quorundamque medicamentorum, quae medicinae vsui competunt, cognitionem, ac
 facultatem sensibus exacte consequi, non modo hac praestante declarat Dioscorides. Anaxagoras
 in hac materia ceteris facile princeps; sed id quoque post Dioscoridē admirabili doctrina
 pluribus in locis memoria prodidit grauissimus auctor Galenus: qui hac in re pre ceteris Dio-
 scoridem secutus vt eius luculentissima monumenta passim attestantur in simplicitate medi-
 camentorum viribus, ac facultatibus indagandis, relicta (hoc etiam ipse fatetur) Dioscoridi
 floriarum palma, omnes, qui in hac materia scripserunt, longe admodum superauit. Quippe
 tanta animi propensione oblectationeque, cognoscendorum simplicitum percipit fuit (sicut enim
 non posse rite se dici medicina sine coram scientia) vt nullo magis laboris metu, nullis periculis deterritus, in Lemnum,
 Cyprum, Syriam nauigauerit, atq; alias plurimas praegrauaris regiones, ea demum causa, vt quae legitima & syncera, quae
 spuria & adulterata essent medicamenta, certo discernere posset. Quapropter lib. 11. de medic. comp. per genera sua scrip-
 tionum reliquit. Hinc enim puto bene molis iuuenes incitatum iri, vt medicamentorum materiam cognoscant, ipsi nec
 insipientes, non senel aut bus, sed frequenter: quonia sensibilibus rerum cognitio sedula inspectio perficitur. cuius rei eu-
 dentissimū est iudicium, quod gemini per omnia similes esse nobis videantur, differentes autē vsi, qui ipsos inspicere consu-
 uerunt. Itaq; herbarum, fructuum, & arborum materiam, priusquam ē terra eximantur, contemplari pulcherrimum est,
 dum fructus videlicet futuri sint, dum eduntur, dum augetur, & dum vigen. Hae siquidem continua eorum speculatio
 docet te, quando postquam ipsos comode deceperis, ac in sicca domunculis repositos custodias. Vos ergo admoceo, amici,
 vt in hoc quoque, me sequamini. Vt artis opera pulchre obire vuleritis. Nouissis enim, quomodo ex omninatione praestanti-
 ssima quotannis nulli afferantur medicamenta, eo quod perdit illi omnigenarum rerū compositores (Graeci τοτοδαιος vocant
 τριας modis ea contaminant. Praesertiter forsitan non hos solum, sed multo magis etiam mercatores, qui illa aduehant,
 incusare, atq; his multo magis ipsos herbarios. item nihil minus eos, qui radicem liquores, succos, fructus, flores, & germina
 ex montibus in vrbes conferunt: hi siquidem omnium primi in eis dolium exercent. Quisquis quidem auxiliator vendiq; cop-
 pia habere vult, omnis materia stirpium, animalium, & metallorum, tum aliorum terrestris corporum, quae ad medicine
 vsum ducimus, expertus est, vt ex eis & exacta, & notha cognoscat. Nisi enim hoc modo instructus ad praesentis operis
 praesidia veniat, vrbetenus quidem medendi methodum sciet, opus vero nullum ipsa dignum perficiet. Et primo de
 antidotis: Medicus autem (inquit) omnium stirpium, si fieri potest, periciam habeat, consulo: in minus plurimum saltem, quibus
 frequenter vtitur. Earum genera quisquis toto atate illarum discursu nouerit, nullus in partibus orbis terrarū reperiet,
 vt ego in Italia multis in locis inueni: quae nec quando pullulant, nec quando crescant, nouerunt isti, qui siccas stirpes tan-
 tummodo cognoscunt. Hae Galenus. Ex quibus satis medicis omnibus perspicuum est, non posse quoenquam sine certis simplici-
 um medicamentorum cognitione, nec morbis ratione mederi, nec; artem recta methodo exercere, nec nisi fortuna quadā,
 rei naturae ipsius robore aegros sanare. Neque enim villo pacto eis adimplendum censet (vt medicorum plerique faciunt), & si
 saepe, qui primas sibi deferri existimant) qui compositis tantum officinarum medicamentis, ipsis quae admodum vulgaribus
 contenti sint. Nam cum satis sibi fore persuadeant, scire Diacatholicon omnes in vniuersis humores deicere, Diacetho-
 rium est succo rosarum fluauam bilem, Diacicum pituitam, Diacenam, & Catapotia ex caruleo atram bilem, Cocca caput et
 cerebrum expurgare; sicut, quae Lucida nuncupant, oculis, & quae ex hermodactylis dicuntur, ac quae Fastida vocantur,
 arthriticis esse peridonea, nihil ultra requirunt; quin potius scire negligunt, et quibus ea simplicibus componantur medi-
 camenta, & an vsu eis in sit vires, quae suis nominibus pollicentur. an simplicia, quibus constantur, legitima sint an spuria, syn-
 cera an adulterata, recentia an exoleta, sicca an humore, vel situ corrupta, an suo tempore, & opportuno deceperis, sole
 ficata an vmbra, an igne, vt lepius in temporalis angustia officinis fieri solet. Neque vquam animaduertunt, quod diacetho-
 rium medicamentum, quae nostro aetate parantur ad bilem deiciendam, saepe Scammonium lacte tithymalorum, ac pnyssa adul-
 teratum, magno aegrorum detrimento immiscet. Ijs vero, quae piruitam ducunt, sepe legitimi Tarpeti loco, modo pnyssa
 modo thapsia, modo paeonia radicem cortices imponunt. quae impostorum margonio ita Turpetum referunt, vt non se-
 frus gustu, & legitimi Tarpeti struunt, & collatione deprehendantur. In Catapotijs deinde, quae ex hermodactylis vocant,
 ephemerū Colchicum legitimi hermodactyli vice, in Fastidis vero cicuta semen pro aegrotis ruta semine, quorum vtrumque
 mortiferum est medicamentorum, omnes inveniunt. Quod sit, vt penitus ciuicid, ac inualida reperiantur. Quod est quis
 quod malicia, ac propria artificum impostura fiat; id tamen plerumque accidit, ex impostorum tum incuria, tum etiam imperitia.
 nam pauci, vel potius nulli habentur pharmacopoli, eos semper excipio, qui simplicium historiae implexantur, qui suppo-

Galeni nani-
 glationes, vt
 legitima co-
 gnoscere sim-
 plicita.

Medicamenta
 adulterabunt
 etiam Galeni
 tempore.

Sine simplici-
 um cogni-
 tione manca
 est medendi
 ratio.

Officinarum
 lapsas.

20

30

40

50

60

simplici-

sittis, ipsiq; innumeris non vtantur simplicibus. Nanque claro vtuntur pro bacchare, vrbana Loto pro fertula Campa-
na, colutea pro fena, acoro odorati calami vice, cypero pro galanga, hieracio pro soncho, spondyllo pro acanabo, chondrilla
pro ciborio, agresti leucaia pro intubo, ophiochorodo pro scordio, quibusdam arborum lacrymis pro succino, thapsia pro
turpeto, pice pro pissisphalo, resina loriga pro abiegnis, & legitima terebinthina, phyllidia pro alyeno, obfusis qui-
busdam lacicibus pro meo, pcedendo, & costo. Ad hac lacem ex brasilio & cocco insectorio confectam pro cancro
vsurpant. Rhodium oleastrum pro agallocho, ossa & carnem humanam pro mumia, macim pro macere, chartam pro pa-
pyro, cretissimum (sic enim vulgo vocant aculeatam quandam plantam) pro oxyacantho, conuoluluum, sue lauem simi-
lem pro ligustro, agrestium prunorum succum pro acacia, succum vero baccharum ligustri, & perilymenium pro lyco, can-
eros pro gammariis, ranunculum pro coronopo, saponariam vulgo dictam pro struthio, carduum, quem benedictum nomi-
nant, pariterq; chanaeoleum album pro leucaeantha, parthenium pro artemisia, cotulam fectam appellatam pro parthe-
nio, canis testiculos (sic enim radices quasdam nominantur) pro satyrio, polium pro chamaepity. C. admia pro aeterea offi-
cinali esse omnibus pompholygum genuinū nentitur, arugo aris florem, aris squama stomomatis (quod chalydem dicitur
putamus) squamam, sandyx niniuum, terra quaedam mangonizata Phrygiens lenniam, salnitrium nitrum, & apbroni-
um. Alia denique plura, aduersa simplicia medicamenta sunt, quae vbiq; locorum apud varias nationes, huius, vel
illius vice nulla penitus ratione indifferenter subijciuntur, ubi tamen prauium, tum spuriarum sibi indiana vendicant usum, quae
ne verbosius rem hanc prosequi videamur, silentio praetermittenda censemus. Haec autem pluribus in locis non eueniant,
si medici omnes veram, & exquisitam simplicium verum doctrinam consequerentur, quom maxime, & iure consequi
deberent. Quippe materia huius peritiam affecuti, & errorum cognitionem nacti, ne se ipsas in eiu' modum uerferent
erroribus obstatent: neque eis ulla unquam medicamenta cocti permitterent, nisi sibi prius perspectis, cognitis, ac probatis
simplicibus, quae in ipsis componendis expectantur. Dent itaq; iam operam imperiti, vt huius materie cognitionem exacte
consequantur, quandoquidem artificii nihil quidem execrabilius, ac turpius esse potest, quam ius aris subsistentium, & in-
firmamenta ignorare. Quod sane vnicuique medico usui euenire comperimus, qui non modò alienis utitur misuris, sed nec
simplicia quidem, nec eorum facultates nouit. Proinde citè a Galeno dictum est lib. vii. & viii. de compo. medic. secut
dum locos, quò non poterit us, ex quo ordine eiusdem generis medicamentorum compositum fit, cognoscere, num ex
multissimo, an vehementissimo, aut medio, aut alio aliquo inter hunc, & alios intermedio, qui singulorum simplicium pote-
statem exacte antea non percepit. Verumtamen nemo in hac materia esse peritiam euadere cõfidat assidua tantum librorum
lectione, eiusq; eos quidem grauissimi conscripserint auctores, nisi sapius ad videndas stirpes se contulerit. Et quòd a præ-
ceptoribus in herbarum agnitione dux exercitatio, digiti demonstratione prius fuerit discussa, ac oculorum sensu, gustatib; uari-
ris anni temporibus omnia hac diligenter omni ex parte perpendant. Id enim, cum maxime præpeditisset Galenus (vt sexti
libri de simplicium medic. præfatione legitur) inquit. Equidem non possem non accutare & illos quoq; qui primi her-
barum formas scriptis docere sunt conati, cum melius existimem ab ipso præceptore oculis discere, ac non ad imitari ijs, qui
ex libris præceptorum gubernatores. nam sic & verior, & manifestior esset doctrina, non herbarum modò, & fruticum, arborumq;
sed & aliorum omnium medicaminū. Verum in numero si omnino libris est opus, quis adeò miser est, ut præteritis
scriptis Dioscoridis, Nigri, Heraclidis, Cræteus, & aliorum innumerorum, qui in arte ipsa conueniunt, libros grammati-
cos scribentes, incantationes, transformationes, & decanorum, demoniorumq; herbas sacras perferat? Et libro primo de
alimentorum facultatibus Optima (inquit) illa doctrina est, quae vna voce traditur, eorum enim quicquam ex libro naucle-
aris, aut alterius artis artific exiit. In hoc namq; comparati sunt libri, vt nobis sint eorum, quae ante didicimus, monu-
menta, non vt rudes & ignari per illos doctrinam perfectam assequamur. Quòd si qui sint, qui præceptoribus careant, vel-
int q; ijs, quae laculent, ac copiose sunt scripta (qui nobis scribendi mos est) diligenter incumberent, magnum ijs fructum
capient, præsertim si eadem relegere identidem nonauerint. Et primo de auditotis: Quòd si nullo (ait) monstrante ex libri
alicuius lectione, quales sint commentarij Heraclidis, Cræteus, Dioscoridis, aliorumq; quorundam in simplicium medicami-
norum cognitionem peruenire alicui uelit, longè maiore ipsi opus est inspectione, ut exactè singulorum medicinarum virtutes,
ac uita dyadicare sciat. Nam qui simplices medicinas diuident, tam callide illarum quasdam concinnant adulterantq;
vt etiam exercitissimos in eis decipiant. Quare idem Gal. lib. ix. de simpl. medic. facultatibus in diphrygis mentione ita
scriptum reliquit. Adyciam huius, quò de illo habetur, sermoni, rem non modò de diphryge scitu uilem, sed & de Lenmia
sphaegiade, & pompholyge, & opobalsamo, & lycio Indico. Nam etiamum adolescens didici hac ita præparare, vt à veris
natiuisq; nihil differre uiderentur. Erat autem qui me docebat ingenti mercede, homo curiosissimus, non in his tantum,
sed & alijs similibus. Itaq; in Lenmia, in Ciprum, in Palaestinam Syriam eo studio nauigauit, ut medicamentorum istorū
cuiusq; multam copiam, quae in onnem uitam meam, satis foret, reponerem. Sed & Lycium Indicum quò aloë Indica
ita repòris commodum accipere conuicti, cum à Palaestina iter restiterem: cum persuasum haberẽ, eò quò à camelis cum
tota sarcina aduectum esse, proculdubio id esse Indicum quòd, adulteratum hadc nosci ab ijs, qui portassent, posset, pro-
pterea quòd materia, ex qua id præparatur, illis in locis hadc nasceretur. Porrò satius uisum est mihi illegitimum compo-
sitiones habd quaquam adscribere, vt opte cum homines sceleratis in lucro ponant: talia posse discere. Nec enim necessarium
est cum uerorum ac germanorum notis ac indicijs, adulterandorum nosse compositiones, cum nihil ad eas discernenda con-
ferant: imò optem, si queam, quò à maioribus me perperam conficiendorum atq; adulterandorū medicaminū prodicia sunt
compositiones, omnes proforsim delere atq; extirpare. haëtens Galenus. Ex cuius uerbis manifeste percipi uentus, ex libro
dicitur: at non posse in simplicium agnitione peritum fieri quenquam, etiam si in ipsis stirpium impies ueritibus per-
fissimiles omni ex uisito artificio fuerint adiecta. Siquidem (ut hac in præfatione scribit Dioscorides, & locis iam citatis asse-
rit Galenus) qui in stirpium historia peritissimus euadere cepit, illum quidem minus omnium plantarum non fœmel tantum, sed
diuersas aisi repòris inspicere oportet. Quandoquidem planta ipsa folia aliàs exhibent, cum prima germinatione emer-
gunt, aliàs cum adolefcunt, & caulem edunt: aliàs ubi flores erumpunt, & aliàs ubi scissentes maturum gestant semen.
Videmus enim aptè populum nigram, sicuri ricinum, per mitia folia explicare rotunda, quae tamen post tempus huius pla-
tanti, illi uerò triangulari sectione laciniata: uisuntur. Sed contra hedera euenit, quippe huius prima statim inuicta triquetra
folia insunt, quò uetustiora iam facta quadrantens rotundantur. Silymbri aquatici folia cum primis erumpunt, rotundū
est, cum uerò adoleuit, in eruca modum laciniatur. Lepido, & nasurtio folia primo exortu circinata, ac circumquaq; apij
ferè modo laciniata emergunt: ac cum pubescunt, praelonga oleaceis similia euadunt. Quo etiam modo hortensè nosstrum
vulgo petroselinum uocant cum suis ludere certissim. Lathyrus amygdalinis folijs caulem uesit, quae in cacumine ita prio-
ris forme obtulicantur, ut in arthrolobis, aut hedera folia degenerent. Nouellus acanthus folia lactuca longiore uesit
eruca in cisis diuisio: senior esse efficit quoad circa totū caulem folia promittit crebra, acuta, simplicia, densa, ac minuta,
vt nucamentij specij quasdam referant. Sicut & aliæ nonnullae, quae bas foliorum mutationes per repòra ostendunt, quòd

Officinaram abufus & ignoranã.

Simpliciu pe riciã nemo potest adipi et librorū lectioe. Herbae for mę descriptarum comf riant.

Scripta quorū eomendat Galenus. Simplicia pe riciã a præceptoribus, nō ex libris com paratur.

Impostores quãdoq; et peritos decipiunt.

Stirpes folia inmutant.

Stipitiu imagi
nis profu, ut
nihil perit, vel
ad simplicita
dignificanda.

nomina breuitati consulescent non prater eunda censens. At fieri quidem nequit, vt huiusmodi stirpium uariationes ex
libris, in quibus figurae expressae, atq; etiam coloribus exornate habentur, omnes obseruari possint, quoad eundem plantae
ipse applicat, ex eo variisq; arboribus penicillo emerant, inquam tamen naturalium rerum lineamentis ad uerbum referre,
artificio sunt, est ex optimi artificis penicillo emerant, inquam tamen naturalium rerum lineamentis ad uerbum referre,
ac exprimerent quae, quamuis etiam natura exactissime mitterent. Eade ratione putauerim ex cunctis libris grauium auctoris
commentarijs, qui stirpium historiam continent, neminem absolutam earum notionem inquam aduerit esse, quae maxime
medicis requiritur, quippe et quod y suis simplicium monumentis, ac foliorum, caulium, & reliquiarum partium hidorum, non
medicis inuani lineamentorum, ac similitudinem enarrationem tradiderint. Quae tamen si uera sint, nulli tamen praebeant muta-
tionis exemplum, nisi saepe ac saepius plantis uarijs totius anni curriculae tum in solijs, tum in caulibus, rictibusq;
particulis euenire compertimus. Quo fit, ut haec uariandis eries nullo alio pacto aduicij possit, quam longa oculorum exer-
patione, dum atate tota plantae ipsa solo educata uirescant. Ceterum ubi scriptores in suis hidorum stirpium uisus expli-
catione, dum atate tota plantae ipsa solo educata uirescant. Ceterum ubi scriptores in suis hidorum stirpium uisus expli-
cant, illi quidem ferè semper similitudinibus utuntur, acorum ex emplj gratia, x yridem, gladiolusq; iridis similit reddentes: 10
Vnde Meon praeerea anetho, cyperum porro, asarum hederæ, phu sarnyris, & hoc illi, & illud huius spissimum comparat. Vnde
non potest aliter, quin aliquis, non prius perspectus vnâ cõ doctissimis ac exercitatissimis praecceptoribus plantis quibuslibet, cõ
quibus uale inisse tum similitudinem, tum etiam cognationem narrant auctores, & non habita hoc modo earũ ratione, pos-
sunt iniqua ex solis libris cum stirpium imaginibus, uel sine eis editis, in summum & perfectum herbarium euadere. Qua-
mòbre est stirpium imagines, quas magno tum pictorem, tum typographorum studio libris excluditur, insipientiũ oculis
blandè admodum detineant, atque illas prius a nobis cognitias in memoria reuocent; magni tamen esse emolumentis
non crediderim, qui uisũ & praecceptoris auxilio numerosam earundem partem non accepterint prius: quanquam fortasse
sibus uulgus exilimet. Adhibeant igitur curam i, quibus in animo est rei herbariae peritiam adipisci, in primis uiros
huius rei non imperitos sibi praecceptors adiscant: deinde ut assuescant per diuersa temporis intervalla, montes adire, ualles, 20
syluas, ac cetera terræ loca, ubi oculis, reliquisq; sensibus simplicia medicamenta inspicere, & cognoscere ualeant. Quos
nec pigeat se conferre ad fœdinas, ubi metallica & fossilia medicamenta tam diligenter contemplantur, ut legitima quaeque
deinde ab adulteris discernere fiant. Neque solum in fodinis ipsis uersari debent, sed etiam in fornicibus, ubi metalla
funduntur. nam ibi & dyseryem, & pompholygem, & spodium, & cadmiam, & argenti pyram, & alia nonnulla diagno-
scere poterunt, qui haec nosstra atate facticia, spuria, & adulterata in myropolij ferè omnibus habentur. Quin & ad ma-
gnae emporia, luculentissimasq; ciuitates se conferant, ubi peregrina uinaque importata ueniunt. At certe ridiculi sunt
qui inter legendum tum herbas, tum etiam radices, uana ducti religione, quibusdam uerborum, carminum, & sustinon-
tum superfluitatibus uti praecipunt, quasi uiros, & facultates medicamentorum y uerba, & carminis in cantationes inuadere,
augere, & diminuire ualeant, ut fluiti, & superfluitios falsò credere, & affirmare non erubescant. Quos tamen lib. 6. de sim.
med. facul. superius citato uersus aniles est, simulq; praestigiatas quasdam, uicinis nullis in cantationibus, quas, cum her-
posuit, uerum in ad fabulas uersus aniles est, simulq; praestigiatas quasdam, uicinis nullis in cantationibus, quas, cum her-
bas colligunt, admerantur. Et sane utitur y & de aera, id est, ad que suspiciuntur, & ad alias manganas, non solum
curiosus, & a medicina alienus, sed etiam falsas inuierus. Ex hac Galeni sententia omnibus palam fit, quòd si modò cõmen-
tarios aliquos admittamus, omnis omni ex parte superfluitios, eos tantum legere debeamus, atq; in y nauare operã, in quibus
uirs, & exulta simplicium doctrina uiret. Quos per se fertim posteritati donarunt y, qui exacta eorum per uia indefessus
laboribus sunt consecuti: inter quos omnium primus est Dioscorides. Ideoq; iure quidem eodem loco ceteris a Galeno per-
ferretur, cum inquit. At Pamphilus, si scilicet, qui libros de herbis composuit, planè est y, qui uel ipse scribit, prè se fert grã-
maticum, indicatque se nec conspexisse herbas, quas exponit, nec uires earum expertum, sed y, qui anticipis scripserit
fidem habuisse cura nullam explorationem. Hic sanè libros ex scriptis frustra annexo ad ynanquantur herbarum nominum
acerno: deinde etiam exponens, y, qui ex homine ferebatur transformatio: tum incantantia, & libationes, atq; thymiam: 40
ta, qe in colligendis illis adhibebatur, ad scribens: nec non & alias huiusmodi praestigiatas nugas. At Dioscorides Ana-
zartenus quibus; libris materia omnia uilem absoluit, non herbarum tantum, sed & arborum, et fructuum, & succorum,
& liquorum: memorans insuper & metallica omnia, & partes animalium. Et mihi utiq; uideatur omnium perfectissimè tra-
ctatam de materia medicamentorum confecisse. Nam licet à maioribus multa de illis bene scripta extant, tamen a nemine
omnium aeque de omnibus. Ceterum qua scripta reliquit Heraclides Tarentinus, & Crates, & Mantias, non in ordine
digesta, nec in unum omnino collecta y sunt, quemadmodum illa qua scripsit Dioscorides. Et primo de antidotis uolumine:
Ac de omni quidem inquit medica materia sufficenter à Dioscoride quinq; libris traditum est, a quo tibi descendere licet
cum alias omnes notas, tum gulsus, olfactusq; perceptas, quibus maxime probatoriis medicamenta a deterioribus cognoscuntur
& discernuntur. Hinc ergo auctoritate Galeni satis perspicuum esse potest omnibus medicis, utiq; septuaginta, ad quos po-
rissimum spectat rei medicæ cognitio, in ea simpl. medicamentorum facultate Dioscorides ceteros excellere, & faciliè primas 50
tenere. Quapropter ab y praclarissimè ageretur, si eius scripta tantisper legerent ac perlegerent, perpetuoq; in sine gestarè
donec cum planè sibi familiarè redderent: et hoc quidè eo praesertim tempore facerent, quo à periculis sibi praecceptor-
ibus uersa, ac legitima simplicia tum oculorum, tum gulsus, tum olfactus sensibus offeruntur. Quod è citius ducet illos ad
optatum finem, quò magis Dioscoridis praecleara scripta castigatissima, & a mendis, quam plurimis expurgata reperient.
Quoniam nostris commentarijs, qui praecleara Galeno referunt acceptum ferè quicquid ipse scripsit de simplicium medica-
mentorum materia, ita dilucidata & illustrata, ut maximam (ni fallor) secum adferant claritatem. Hinc igitur soli se de-
dant, hunc solum sequantur ob iam dictas rationes omnes y, qui non modò stirpium, sed & reliquorum simplicium medica-
mentorum doctrinam & facultatem consequi uolunt. At contra tum uulgo semper inuaro, tum y etiam, qui coaxantiu
rariorum instar, è sordido palustrum aquarum limo caput exerere nequeunt, nugas, ac penitus detestabiles quorundam
libros ubi simplicium, & compositorum materia ab y tractatur, qui uix lactucam nouissim, nisi cornu canis frequenter
uextitissimè pariterq; vriticam, nisi accerrime tangentes pupugisset. Quorum inscitiam animaduertens Galenus, contra eos
locutus esse uideatur lib. v. de simpl. med. facul. praesertatione breuiter & citè, sic inueniens. Vt enim absconditum esse a multis
mendacibus, multoq; etiam magis fugiendus est Pamphilus, qui ne per somnium quidem herbas uidit, quarum aggregatur
figuras perfringere. nam id genus hominum (quomodo assimilauit eos Heraclides Tarentinus) simillimum est praecceptoribus, qui
formam ac notas fugiuu mancipij, licet ipsi non uiderint unquam, praecorion tamen publicant: notas enim ab alijs, qui uiris,
accipiunt, & cen cantilenam eas proferunt, ut si forte, is, quem praecorion indicant, adsciteret, agnosceret tamen non possent.

Vanum & fu
peritiosum
incautioni-
bus ut, dum
plante effo-
diuntur.

Dioscorides
à Galeno ma-
ximè cõmen-
datur.

Dioscorides
in simplicij
medic. mat-
ria primas te-
net.

Libri explo-
dendi.

Tempus, quo
stirpium partes
legedè sunt.

Hincq; Galeni uerba. Quae longè satis sufficere possunt ad eorum monitionem, ad si simplicium materiam noscenda per
rectum otium inuaro cupiunt, & securo totius itineris gressu progredi. Verum in primis, ut opportune singula denotentur,
nosse oportet tempora, quibus maxime plantae uiribus ualeant. Quapropter a radicibus inueniuntur, dicimus ha-
nion

10
20
30
40
50
60

rum vires, sicut etiam aliarum stirpium, parium, non eodem anni tempore aequè in omnibus reperiri. quandoquidem alie hoc tempore, alie uero illò humore pragnantes depræbentur. Tamen si nò desint, qui haud quaquam infirmis rationibus imixti, radices è terra eructas afferant semper anticum, cum silicet folia decidunt, & caules cobæscant. Alij uero inueniunt, ut, priusquam folia concrecant, siquidem hisce temporibus radicibus maior us inest, quam cæteris paribus. Sed ut in genere in hacre statet, quod sentiam, crediderim ego omnino maiorem succi ubertatem inueniri in his, quæ uere effodiantur, quippe quod plantæ nondum caules, folia, neque flores emiserint, a quibus omnis radicem succum bibisauritur. Sed & rationi consensum mihi uidetur, autumnales radices omnes tum pauciores, tum imbecilliores esse succi, quam uernales, quod silicet paucio ante tempore & caules, & folia, & fructus ediderint. Non tamen inficari uelim, quod quæ uere leguntur, copiosiore, quam par sit, humore redundantes; illòq; longè minus concocto eo, qui in autumnalibus habetur, putredinis & corruptioni non sint magis obnoxia, præsertimq; si longo asseruerunt tempore. Quæ uero à Dioscoride animaduertita, si sanè iustè stirpium radices effodendas esse, cum stirps è ipsa folijs exuuntur. Quod cum uarijs anni temporibus eniat pro natura diuersarum plantarum, curam impendere oportet, ut suo tempore inuag; radix integrè, si fieri potest, cum omnibus suis aduersis euellatur, & in ijs locis, aequè sub eali constitutione, quam maxime familiariter habent. Porro radicibus abunde nutrita sint oportet, ac omni putredine, & tabe uacantes: non ita tamen, ut præ nimio alimento ex pingui solo, ubi nascuntur, accepto, debitam & humoris copiam, & corpulentia metam excedant, neque ut eiusdem alimenti inopia nascentis, & rugose reddantur. Quod cum maxime præfixisset Galenus de iris radicibus differens libro primo de antidotis: In uniuersum, inquit, lex omni medicinarum genere ille radices inuitiles habentur, qua inanes sint, & rugose. Atque ille quidem deteriores sint mediocriter nutritis, & mediocrem magnitudinem natis, que crassitudinis modum excedunt, & plus humoris in se continent, quam illis usus ueniat. Hac Galenus. Cæterum ubi radices è terra fuerint exemptæ, primùm quidem tantùm aqua clara eluì debent, donec omni undique terra, uel limo penitus absiergentur, nè deatit tunc a fibris, & tum capillamentis omnibus, quibus uniuersum ferè omnes comantur: postremò secari eas conuenit omni adhibita cura. Quod si fuerint quales feniculi, asparagi, rubei, polypodij, rubis, intubi, & consimilium, in umbra, ubi orientales uentus respiciunt, euengerentur. At omnino caendum est, nè sole feriantur: quippe quoniam potior eorum pars ab eis proculdubio diuulgaret, utpote raris & tenuibus. Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus. Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

10 *Verum enim uero si ex eis fuerint, qua natura crasse sint, ueluti gentianæ, helenij, mandragoræ, bryoniæ, & id genus alie, & aer sit nubilus, & bryem, ne in umbra situ tabescant, ac proinde marcescant, in sole ac uento toto sicari possunt. Quod commodius fieri potest, si frustatim dissectæ ita tenui siniculo transtanciantur, ut partes non se contangant, aut cratribus impositæ, ac quotidie sapibus manibus reuoluantur. Atqui curandum est, utiam quàm siccantur, ut lignea matrici, que omnibus ferè radibus includitur, ipsis in longum fissis, integre examinat: quippe omnino inuitis esse nullamq; um obtinet. Essi gentiana, cyclaminus, aristolochia rotunda, bryonia, centaurii maius, ruyum pedæ, alieq; complures ab ijs matricis vase præ se ferant radices. Siccatis radicibus, quòd planè conflet eas sine tabe, & terredine præ tempore adseruari posse, ijs reponantur in locis, ad quæ solares radij non penetrant, neq; fumo pateat aditus, & qua neq; uliginosa sint, neq; pulverulentia. Sit igitur locus eminent, & siccus, ad septentrionem uergens, uel etiam ad meridionalem exieret, utpote raris & tenuibus.*

Radices qua
de colidna.

Radici opu
marum not;

Radices quo
modo mōdā
de, candaz
ac conferua
da sint.

Radices qui
bus in locis
exsiccatæ sint
ponendæ.

Veratrū vrū
quo triginta
durat annis.

Non est ab re
certis tempō
ribus herbas
colligere.

Herbe quo
pacto legē
de, siccaz
sint.

Plante, que
colligē pos
sunt floribus
omaz.

mus, ut hoi ab huiuscemodi opinione distrahamus, quod cum Dioscorides exiteris in hac facultate peritissimus, confirmatissimus, & omnium facili princeps, gratissimus quoque; Galeni testimonio, non modo non credendum videtur, sed ne cogitandum quidem, quod non calluerit in omnes sirsipina proprietates, quodq; haud fluidius legerit ea, quae ante ipsum trecentis, aut pluribus annis posteritatis memoria mandauerat Theophrastus, & aliorum veterum perique: praeterim cum nobis perspicuum sit, quantum in his rebus describendis fuerit ipse apprime fidelis, & diligens. Verum omnibus periculum esse debet, quod fecit in quibusdam locis huius voluminis scriptura deficiat, in alijs spuris addendis redundat, in alijs, quae tamquam scati mendis, scriptorum culpa, atque unde coram, qui in scribendis, uel ex auctoritate auctorum voluminibus plus, minusve cura impenditur, quam sua interesset; ita etiam in hac praefatione euentus facile potuit. Quare pro certo crediderim, longe plura hic desiderari, quam ea, quae hacin re tradidit Theophrastus, qui uenerari ait triginta perdurare annis, aritholochiam quinque uel sex, chamaeleonta nigrum quadragesima, centauium manus decem, uel duodecim, peucedanum quinque, aut sex, uitem sylvestrem unico duntaxat anno, elaterium centenis annis, ita ut reperitum esse atretetur elaterium ducentorum annorum, quod optimum erat, & pretiosum. Harum itaque rerum historias omnes tantum absti, ut credamus non legisse, notasse, ac monumentis tradidisse Dioscoridem, & ne in imaginem quidem, essi scriptis suis non extant: quin potius locus iste nobis suspectus & deprauatus habeatur. Idcirco non Dioscoridi, sed scriptoribus, & librorum incuria id uirum adscribendum est: quemadmodum additionum redundancia accensurur u, qui uel eorum auctores essent, ab re hoc opus augere, atq; illustrare existimarent, quales sunt spuris additis illis, quae plura & Graecorum, & Hebraeorum, & Arabum, & Chaldaeorum, & Aegyptiorum, & Magorum, & Latinarum, aliarumq; linguarum nomina coaceruant, atque in omni fere plantarum historia in pluribus voluminibus Graecis sra in occurrit [singulis capitulis]. Quae facile ex Pamphilo de prompta fuerunt: argumento quod (ut superius dictum est) uerem hanc uitio ueritat Galenus, atque sine ulla ratione sunt in hoc Dioscoridis uolumen importata. Cuius rei nobis postea praebuit testimonium absti, in quibusdam antiquis bibliothecis legitima Dioscoridis uolumina reperita sunt Graecis pluribus centenis annis scripta, in quibus nullum profus ex his spuris nominibus legebatur. Quorum ueritas auctoritate simul cum doctissimo Ruellio secutus, in meis uersionibus, Italica lingua conscriptis omnia illa nomina adueterina ab opere abdicauit, quemadmodum facturus sum in hoc Latino Dioscoride: etsi Hermolaus, & Marcellus uulgatis exphalaribus decepti, nomina illa sua interpretationibus reliquerint, tanquam Dioscoridi legitima. Sed quoniam non minus uile, quam necessarium duximus, ut omnes u, quibus in animo est plantarum peritiam assequi, sciant ad unguem, quae arbores a fructibus differant, fructus ipsi a suffruticibus, & suffrutices ab herbis, dixerim ego Theophrasti auctoritate, omnes illas sirsipes arbores appellari debere, quae ab radice statim simplici caudice styrculo, dissolutoque; contumacia assurgunt, a quo per internalla tanquam brachia, ex orti rami latius diffunduntur, uti olea, ficus, malus, pyrus, quercus, ilex, & id genus alia. Fructus uero, quae ab radice caudice multiplici, ramofo, sese attollunt, in quorum classe sunt rubus, rosa, palurus, & Suffrutices, qui inter 30 herbarum genera annumerantur, ab radice caulem emittunt, lignosis adnascuntibus ramulis, folijs, minutis, que non uelut aliarum herbarum folia quatuor anni arefunt, & decidunt, sed perpetuis folijs toto anno uirentibus, ut fuchs, ladanum, ruta, hyssopus, aluia, & euuifem generis alia. Herbarum deniq; generi subscribitur reliquae plantae, quae inter intalla folia tantum sine caule pendunt, ac deinde in caulem erectis, flores, & semina ferunt, ut cerealeum omnia genera, olea, quae in hortis ad cibos feruntur, & sylvestrium fere innumera, quae sponte sua in pratis, campis, ac alijs compluribus locis praenuntiant: etsi ex cis nonnulli habeantur, quae neq; caulem, neq; flores, neq; semina gignunt, ut phyllitis, asplenium, cynoglossum, hemionitis, onofoma. His ita determinatis, sciendum praeterea est, herbas assiduo quodam cultu, ac diligencia nonnumquam arborifere, quod maxime mala accidit. Hanc eum plures uidi senis, septenis uo mensibus cultam, tanta caudicis longitudine, ac crassitudine, & duritie proficere, ut hasta instar grandesceret. Fructus quoque; aut temporis duntaxitate, aut cultoris mangonio in arbores non permittis exerunt, ut utrex, hederia, myrica, palurus. Contra similitur sitis, ut arbutus, quodam, si desit alimentum, aut si nullo cultu adhibito dimittantur sylvescere, a sua natura ita recedunt, ut in fructus de genere. Quandoquidem hi tunc per adultam aetatem, tum per cultus rationem, uendicatio sibi robore, crassius praeduroq; sunt dunt caudices, ac ramos. Ille uero tanquam indomita furculis, solumibus, ac germinibus, quae caudicem & radices adnascuntur, luxuriantes, foliis ita ramos debilitant, & infirmant, strebro illis humoris, ut in fructus sensim elanguescant, ut myrta, lentisco, & corylo quandoq; euenisse comperimus. Tantum enim in plantis naturae ueritatem potest, ut non solum sepe praedictos praefert effectus; sed etiam ut alteram in alteram sirsipem facile uertat, ut castia in cinamonum, sirsybrum in mentham, triticum in lolium, botanum in auenam, & cinomum in sirsybrum. Porro ex his omnibus herbaru generibus quaedam satine sunt, quaedam aggregatae. Has uolunt nonnulli priores fuisse satinas, cum earu permultas domita cultus feritate mansuifere in hortis liquido conficit: etsi in permullis quoq; & sylvestre, & satinum genus inueniuntur, quaru aliae facundae sunt, aliae steriles: aliae florent, aliae floribus orbantur: aliae perpetua fronde uirent, aliae folia amittunt. Quod non alimide 50 proouenit scribit Theophrastus, quae a loco ipso, ubi nascuntur, sicuti ab aere eas ambiente: ita etsi id accidat interdu particulari radicion uito. Magni quippe refert, ut facunda, florida, & perpetuo uirentes planta conferuntur, si clemens calidus consuetudo, situs, germanitas adfit. Quare nil mirum, si circa Mompom, & in Elephantio ager ficus, ac etiam uiridibus loca nunquam decidunt, quodq; in insulis, alijsq; regionibus nuper in Indijs occidentalius a Lustanis, et Hispanis reperit, nulla ipse ferat arbor, quae sempiterna non uireat. Neq; item admirandum, quod reperiantur arbores proceriores, uirentiores, aspectu pulchrioris, & magis frondibus, & fructibus exornatae in hoc loco, quam in illomaneque aliae hoc situ latantur, aliae illo pro sua quoque; naturae ratione. Promde uideamus, quod quae montes amat, ut cedrus, larix, abies, pinus, picea, terebinthus, buxus, iuniperus, fagus, carpinus, ubi procerae admodum; formaq; insigni profusum. Quemadmodum in planta nitentem & collum memoribus quercus, cernuus, iuber, ilex, lotus, ulmus, acer, fraxinus, corylus maxime proficiunt. Iuxta flumina, & in aquosis latioribus praenuntiant platanus, alnus, populus, utraque, myrica, salix, barundo: etsi haru permultas non aequae late in montibus, nullibus, planis, & sirsylis exultent. Id quoq; discriminis in herbis, & fructibus uisitur, quaedam enim paludibus enascuntur: aliae in lacubus, & stagnantibus aquis exiliunt: aliae litorea, & fluuiois ripas desiderant: quaedam humidis, aquosis, uiginososq; amant traasus: quaedam aquas odere, & ob id arida, & saxosa sequuntur. Nec etiam desunt quae in humidis & siccis locis uicam accipiunt agant. Sunt deinde quae in campis sirsibus degere cupiant, quae uicinis laetent, quae pratis gaudent: praeterea quae ualles, quae colles, quae deniq; editos quarant situs. Aliae quoque; urbarioribus locis allecia iuxta urbium, & oppidoru moenia in maceris, & ruderioribus praedant. In palustribus, & humentibus locis, ac secus magnarum serobium aggeres feliciter enascuntur plantago, coruonopus, poterium, leordium, ranunculum, eleoelinum, spondonitum, lysimachia, alisma, chelidonium minus, epimedium, pentaphyllum, erinus, eq uisicium, lanonium, heliotropium paruum, uerbe naca, uisilago, hydropiper, onodyobis, conyza tertia generis, eupatorium commune. Et magis palustribus gaudent cyperus, typha, sparganium, iuncus. Et tam la: mox, quam a limou palustribus innatant nymphaea, potamogeton, lotus Aegy-

Simpliciu no
mura varia
Dioscoridi a
doctrina.

Arbores.

Fructu.
Suffrutices.

Plantaru a
generatio

Sirpium ma
tano.

Plura melio
rescent cali
elementia, &
loci amittit.

Plantarum fi
tus naturales,
ubi leq; nasci
tur.

lorum effigie, que denique geniculata, de quibus hucusq; abunde distinximus. Sed iam de coloribus agamus. Nigricat foris eberlycoris radix, & sic candide intus in eum papaveris cornuti, nardi notani, heleny, cyclaminii, chamaleonis, cardui, halsulae regiae, libanotis, rhabdici, quamquam huius interna rubescant, peucedani, leontopetalii, epimeridi, myrris, a, eryngii, symphitii secundi, thurnii, echii, veratri nigri, astragalii, anemones, mandragorae, acconitii terij generis, thapsii, perfonatae, silicis maris, vitis nigrae, arilobochia viridisque, quare tanen interna buxoe colore pallent, paeoniae feminatae, huiusq; etiam thapsia, & mandragoras deliberatae ex albae. Contra è candida pronenitii radice plantago, polygonatum, dracunculus, arum, arisarum, ranunculus, veratrum album, anonis, ligusticum, asparagus, rutae, hippopoleosim, elaphobolus, libanotis, rhabdium, rapum, radii, circaea, alcea, bologosium, tragacanthum, trifolium, narcissus, allium, porrum, gingidium, iberis, hippoleosim, arilobochia, iris, panaces, heracleici, tragacanthum, somniferi solani, arilobochia, onagra, chamaecistis, scammonii, albae, pyrula. Ad nò profus albae, sed subalbidae radices tribus sunt, ar. gemonia, helenio primo. R. ibent rubra, cetaurus magno, rhabdium, coyrhabarbo, tamenis tria hac radices nonnihil nigrescunt pentaphyllo, heptaphyllo, beta terij generis, blito, carotis, anchus, licops, onofomatii, chrysocono, quamquam exterius nigricat. Non planè rubra, sed fibrubra radice sunt acanthus, pliu, satyrium erythronium, xyris, r. r. bodia, solanum somniferi, alypi, costus. Ex ar. rubra radice sita feminis, cyperus, cynomocum, ephedra Colchico. Rubro colore purpurascunt radices symphitii petraei, caparii, cilla, paterati. Flava minus radice sunt arilobochia rosiada, glycyrrhiza, lapathium, hippoplatium, cyperus Babylonicus, argemone, chelidonii manus, gelliana. At herbae colore infunt polypodium, phalangio jmyrno, & imperatoria. Odonata radice fragrat iris, acorus, meon, cyperus, galanga, zedoaria, nardum tam Gallicum, quam Indicum, avari, pliu, caryophyllata, baccharis, ligusticum, palfinaca, arilobochia, fefeli Malisliensis, hippofelinii, symyrii, libanotis, clematis, circaea, alisma, tripolium. quin & radix R. bodia odore expiata non inuadunt. Dulcedine gustui prebet glycyrrhiza, tragoponis radix, cetauri maioris, chamaleonis albi, elaphobolus, geranii, arctii, polypodii. Amritudini verò gentiana, ranunculi, heleny, dandi clemati, leucaeanthi, panacis Heraclei, hippophaei, paterati, cilla, cichory, astragalii, rufci, centaury minoris, chelidoni maioris, alybodeli, cyclaminii. Acri aut radice deprehenduntur gagebor, acorus, galanga, zedoaria, imperatoria, crocodylium, angelica, panaces Chironium, symyrium, pyrethrum alisma, tripolium, raphanus tum satius, tum sylvestris, utraque iberis, nasturtium, thapsia, argemone, hydropiper, arum, dracunculus, erysimum, ophiosorodon, ampeloprasium, scorodrasium, cappa, allium, porrum, feniandix. Quo fit, ut si exacta notitia differenciarum habeatur, quae in radicibus forma, vnicre, colore, odore, ac sapore notatur, maximum inde percipiant emolumentum vi, qui magna animi delectatione in hac simplicium medicamentorum facultate operari impendunt. Ac praetera plurimum isdem contulerit, si omnes stirpium delineationes, similitudinesque (de us intellige, quae scriptis traditi possunt) tum carum pariter & odores, & saporis assequantur, eo inquam modo, ac ratione, quo hic à nobis adnotata reperiantur. In primis igitur à similitudine, quam inter se inuent plantae, exorsus, pro viribus emittat, ut quae plurimum ignota sunt, is, quae omnibus sanè vulgares apparent, recte comparentur. quapropter ab hederam primum, ut quae neminem lateat, rem ipsam aspiciamur. Hederam igitur folijs amulanter, est quaedam maiora, quaedam verò minorà cernuntur, scammonium, asarum, uterque cyclaminus, sinilax aspera, lenis & hortenis, vitis nigra, marina bractea, Atthiopicon fefeli, pericytymenon, arilobochia vtraque, clematis, epimedium, gramen parnasi, apocynum, viola purpurea, chamaecistis, helixine cognomento cissampelos, cynocrambe, hortenise folium, halicacaba, cucumis, circaea, cucumis tam sylvestris, quam satius, utraque clematis. V. trigicum folium representant plantanus, acer, lupinus, ricinus, bryonia, veratrum nigrum, balsamina, colocynthis, cucumis, quae V. oneti argurium vocant. Alba spina, & acanthium simili virent folio: sicuti abrotanum femina, & absinthium scribunt vocatum folijs se inuicem imitantur. V. i. tex, & anacyris & folijs, & ramis conueniunt. Apij folia referunt caucalis, secundum danci genus, laepertium, symyrium, bianium. Amygdali fronde vestuntur, persicus, rhododendrum, ebulus, sambucus, saphyrodendron, lathyris, quam officinae cataputium nominant. Amsim deinde isopyro folijs ad stipulatur, anaqualis antryrino, torpescit xanthio.

Radicum dist. ferre in coloribus & similitudine inter se.

30
 40
 50
 60

Foliorum in planis & paratis, & similitudine inter se.

30
 40
 50
 60

folijs conueniunt parthenium, adiantum, sideris tertia, omnia ranunculi genera, quorum tamen quaedam propius, quaedam longius eius speciem sequuntur) vtraque, daucus, thalictrum, capnos. Helixines folia produunt anaqualis, alfine, muris auriculae, cannabis, aut quinquifolij eupatorium, sed quae quadriperitio diuiduntur. Coronae mali frondè exhibent capnosam, folianum somniferum. Symyrii folium praeslant pliu, lauer. Cupressi effigiem semina fabina: in uniperi cedrus minor quae phenicia dicitur Hypericum, androsomon, ascyron, folio non discrepant. Cistus, & ladanus sicuti in specie, ita & in folijs conueniunt. Cyclamin folium pendit acconitum primum: cicteris cenerium, securidaria: cimini lycium Stratiotes millefolium: cucurbitis perfonata: lolij phenix, iuglandis, centaury manus, paeoniae manus, gentiana; & si huius magis etiam plantagine conuenit. Iris folia reddunt, acorum, medion, sylvestris iris: item gladioli, nisi hic breuiora, angustioraque folijsi vendicantur. In iunci specie collocandus est vrinque equisetum, sed inani caule assurgit. Lentiscule folium simulat aphaco, onobrychis, chamaefyc, helenium alterum, anonis, trichomanes, polygala, glaux. Laureae fronde virent polygonatum, clematis prima, daphnoides, nerium, chamaedaphne. Lily folium hemerocallis, pancratii, saryrion, margarot (sic enim appellans liliom quoddam agreste) epheneron, onagra. Lentiscum referunt glycyrrhiza, tragus. Nec lepidium arabis distinguitur. Lactucae effigie folia ferunt diplacus, hylcois lactuca, hycopsis, anchusa, hylcois glastum, mandragoras femina. Linguae bubula similia sunt symphitii alterius folia. V. myrtifolia rufus habet rufi hylcois, hylcois glastum, mandragoras femina. Linguae bubula similia sunt symphitii alterius folia. V. myrtifolia rufus habet rufi hylcois, hylcois glastum, mandragoras femina. Linguae bubula similia sunt symphitii alterius folia. V. myrtifolia rufus habet rufi hylcois, hylcois glastum, mandragoras femina. Linguae bubula similia sunt symphitii alterius folia. V. myrtifolia rufus habet rufi hylcois, hylcois glastum, mandragoras femina.

folio

phalaris, holaſpi, melanthium, ponia, veratrum album, cynocrobe. C aulis cubiti altitudine adefcit petafes, plūz gini
minori, ranunculo, pbu, roſmarino, chelidonio maiori, bacchari, panaci. Alclepio, ſpondylidjo, ſatro, alſina, betonica, faba
Aegyptie, criſantho, arabidi, aſiſidelo, lepidio, xyridi, eupatorio, ſylueſtri, papaueri, aconio terri, ſemperuio maiori, ſene
cioni, uerbaſco ſeminis, cythiſo, xanthio, ruſco, daphnoidi, chamaedaphna, lalyri, primo ſilicio generi, cnicu, gladiolo, alyſo,
lyſimachia. Interdum cubiti longitudinem caule excedunt alſina, cyperus, ſilybthalmus characis, pituſſa. At horminum
genus caule contentum eſt. Bonum cubitorum longitudine caule a quant dracunculis, gentiana, ſpina alba, acanthus,
conyza maior, albeba, ſymplicium ſecundum, helenium, glaſtum, glycyrrhiza, centaurei maior, dipſacum, carduus, ſeſeli. Aethi
opicum, lycopſis, ſideritis ſecunda, manicum ſolanum, ſylueſtris lotus, cirſium. Quaternum cubitorium caulis exit moſo
trichitibus uero Medio. Duris lignoſis; nituntur cauliculis hypericam, chamædriſ, eucricium, ſymplicium petuum, andro
ſemum, aſcyrum, ſatureia, thymum, origanū, millefolij, eupatorium, aſter Atticus, lyſopum, ſlechta. I. entore & mollitia
caules læguntur ironi, potero, muralis, milacibus omnibus, cucurbitus, pepomibis, & melopomibis, cucurbitum, lupino
periclymeno, byrioni, uiti nigre, uicia, helxine, quam ciſſampelon cognominant, canmonio, iuncto, rhiphe, altheæ, alyce, ſola
no ſonniſero, ofyri, ruſco, depſidno. Spinis horridum gerunt caulem dipſacum, poterium, agricanthia, ſely moſ, palurius,
rubus, canribus, hieracium maior, ſtæbe, roſa. Spinofa proſus Langine obducuntur urtica caules, echin, anchiſa, lycopſis,
bugloſi. Hirſutus caulis uſitur menthaſtro, orobanche. Rubefcunt minori hieracio ſonico, arte
miſia, hyperico, alyſo, pbu, uirge aureæ, helxine, ſenecioni, myriophyllo, orobanche. Caeleſtium thymaleo albus,
phyllitis, ſilyx, cycloſtoſim, droypteris, polypodium, ſonoſma, trichomanes, aſplenū, hemionitis, lichen, paronichia, adiantū,
hippobelſtem, chamaeſyce. Ad hæc non parum quoque in ſtirpibus dignis cendis uilitatis preſtat forum tum coloris, tum
forme cognitio, quippe cum nulla ſit earū pars, que prius noſtris ſeſe offerat oculis uere, & eſtate, quam floris, uaria
colorum pictura, que in eis reſurgit. Quapropter non ab re ſiſterit horum diſcrepentia edoceſſe, que in coloribus ita ſe habent.
Plante igitur, que ſore candido decoranur, ſunt ut oxyacantha, liguſtrum, oreocroſſum, fraxinus, roſe, quibus tū ruder,
tū etiā purpureus erumpit. ſit olea, myrica, ceraſus, malus, pyrus, meſpiphilus, prunus, arbutus, iberis, raphanus, ſiter, cu
30 curbita, caucaliſ, eruca, cocimom, ornithogalum, cyclanini ſecunda ſpecies, haſtula regia, capparit, poterium, thymus, moly,
aparine, phalangium, trifolium, ſed cui ſuo quadoque rubefcat, polium, ananthe, alba niola, nymphaea prima, althea, poly
gonatum, clematis altera, ocimafolium, erinus, achillea, helxme ciſſampelos dicta, conuoluulus, dorycnium, ephemerum, ſecu
dum, ſeratolis millefolium, lotus Aegyptia, chamaeſice, ſeſamoides magnū, narciſſus, ſclamoia, hymelea, lambucus, ebulus
angetica, ſilipendula, uiburnū, ſtāmula, fragaria, imperatoria, lilium conuallii dictū, & vincetoxicū. Rubri flores emittit ro
ſis, in quibus tamen uariant, nā alij candidi, alij purpurei, alij lucei reperitur: itē malis puniceis, fabæ Aegyptie, runci, oxy
lapathio, oxalidi, blito, aſphace, ophio ſtorodo, anemom primo generi, artemiſia, anagallidi macule, papaueri ſylueſtri, ſola
mo ſonniſero, onagre, & caribiphylis uocatis, que ſorē recentiores quidem, nempe qua auctoritate ductū, metoniic appellant,
quantum & hi purpurei emergunt, & quandoque uaria colorū miſtura inſiciantur. Flores mentha, ſilymbrij, & hydro
40 piperis colore ſubpurpureo apparet. In purpura albiances inſunt pbu, roſis, perſico, amigdaloo, erub, bacchari trifolij, alceæ, pe
riclymeno, rhododēdro, ponia. Purpurei exeunt aſaro, croco, ſutici, uicia, cyclanino primo, latici, cetero uero, minoris, alpe ſpi
ne, origano, pulegio, ſaluis, calaminthæ, thymo ſatureia ſimili, thymbra, ſerpyllo, ſed qui in albiū quadoque uariant, ſecundo
melanthio, chamædry, lechnidi, ſcordio, uiola purpureæ, canis teſticulo, onobrychie, betonica, ſymplicio uirique; eſt ſecundu
modo candido, modo luteo flore lætetur. Item medio, gladiolo, anchuſa, lycopſi, echio, ſideriti terriæ, uerbenacæ, altrigalo,
hyacintho, criſto, capno, bubonio, ſed cuius interna ſtaueſcant, antiſrhino, acanthio, gluſto, uerato roſe: taneti quado
que huius puniceis, herbacis, candidi, & in purpura albiances flores reperiantur. Item ſeſamoidi maioris, ricino, amarato,
galega, perſonata, xanthio, hormanio, martago (ſic uocant recentiores lilium quoddam) ſerofularia maior, ſerenio. At
in purpura nigricantes inſunt niolis, leontopodio, delphinio, napello, pulſatilla. Aures ſorbis coronantur helenium,
cornus, rapum, naps, lampana, braſſica, criſanthum, fonchus, aſphaca cicthorij genus, tragopogon, cucumis tam er
50 raticus, quam ſatius, pepo, lactuca, irio, ranunculus, anemone ſecunda, aconium lyeoſonon, chelidonium uirugij,
ſerula Campana, ruta, hieracium, aractylis, ruſſilago, conyza, hemerocalbis, niola aurea, nymphaea ſecunda, anagy
riſis, alſina, hypericum, aſcyrum, androſemum, chamæpiti, ſpartium, hylſimachia, eupatorium, pentaphyllo, chryſo
come, chryſogonum, chryſanthemum, ageratum, papauer corniculatum, hylſocianum, galium, ſenecio, uerbaſcum, lo
tus urbana, & ſylueſtris, bunium, ofyri, colocintibis, cnicus, uirga aurea, baſalmiana, blattaria, caltha, colutea, tana
cetum, & quam ſalsō oxyacantho recentiores nuncupant, abrotanon ſamina, piloſella, potentilla, ſena, ſinapi. An
60 themidis flores exoritur in medio lucei, circinato orbe candidi, ſicuti & parthenio, uirga aureæ, ſtephadi, ladano, la
uendule uirique. Floris offiſe liliū emulatur hemerocallo, martagon, ornithogallo, nympha alba, helxine cogno
mento ciſſampelos, lotus Aegyptia, narciſſus, crocus, conuoluulus, ephemerum primum. Flores, qui roſe referant ſimi
litudinem, proſiliunt malo cydonie, meſpilo, altheæ, rhododendro, ponia, uerato nigro, colocaſte, corniculato papaueri
Echinatiſ capitiſ flores conſunt uerque chamæaleo, centaureum maior, crocodillum, ſpina alba, dipſacum, ſpina Gra
70 bica, poterium, acanthium, cinara, leucaacantha, aractylis, cnicus, & reliqua carduorum genera. Muſcoſos glaſtum
laurus labrifica, myrica, euca, liguſtrum, olea, quercus, caſſinea, cornus, galium. Flores in umbellat omnes, hii
nueſcaris emittentes inſunt Meoſtharo, criſthano, caucalidi, origano, panaci, liguſtico, paſtinacæ, ſeſeli radii, ſiſi
nif, anifo, caro, anetho, cumino, annui, coriandro, apio, ſilyrio, elaphoſoclo, ſemiculo, dauco, pyrethro, libanoti
di, ſpondylidjo, ſerularium omni generi, pucedano, laſerpicio, ſagapeno, galbano, panaci, ammoniac, achilleæ, chryſo
comæ.

Florum in plantis uarietas.

- interficiat, si forte propi oritur. Nec minor inter brassicā, & uitem antipathia cernitur: quandoquidem obseruatis si, uire, ad cuius radices asstia fuerit brassica, non paruo interuallo sponte sua refugere. fideo nil mirum, si tantis brassicis contra remulentis poltere creantur, quod, Germani quotidianis mensis id olus semper apponant, ut uinnoxā effugiat. Nec leues brassicam oderunt originum, ruta, & cyclaminus, atque illa vires: quippe perspicuum est, quod si struatur brassica iuxta quamlibet explicatur, consensum cadit rotas, contrahelcit. Scilla adeo ueneficus, & admirumartium incantationibus aduerfatur, ut in limine lanæa domus integra suscipi ob omni eorum noxa eos, qui inhabitant, iudicet. Quocirca non temere à doctissimis rerum naturalium investigatoribus memorie proditum est, omnes in uniuersum stirpes, quibus scilla adista proficit, non modo asseruari ab omni aeris temperie, animaliumq; noxa; sed etiam laures, feracioresq; euadere. Ferula in pabulo asstia gratiissima est, eosq; uirificat alit: que tanens, si ab equis, uel bobus edatur, ueneni presentiam modo eos interficiat: canibus nulla prius noxa ea quos; ab hominibus edatur prima solitorū germinatione. R. boddendri flores, & folia, mulis, canibus, asinis, & quadrupedum plurimis uenena sunt: hominibus uero contra serpentum morsus profidia. Cicuta eflicata homines enecat: item & quadrupes. nihilominus uenena sunt: uinum uocē eius semine uententur. Cucumeres aquam ita diligunt, ut si nas aqua plenus dum plantis inbareant, illis subiciatur, admodum longiores effici, mirē in illam descendunt. Contra oleum suppositum sic refugunt; ut in hamos recurrunt, quandoquidem in uniuersum oleum omnibus, qua feruntur plantis, inimicum est. Quo fit, ut planta quilibet, que fuerit eo pernicita, facile perarencas asperantur: quemadmodum eas non respuunt aliarum nonnullæ, que nec oleum nec resina fundunt, sicuturum infusio- fcat, & moriatur. Ob id enim admirandum non est, si arbores, qua oleum ferunt, ac resina mittunt, aquarum infusio- nis asperantur: quemadmodum eas non respuunt aliarum nonnullæ, que nec oleum nec resina fundunt, sicuturum infusio- nis asperantur: quemadmodum eas non respuunt aliarum nonnullæ, que nec oleum nec resina fundunt, sicuturum infusio- nis asperantur.
- 10 si domesticis suis appen, non solum eorum fructus decidere prohibent, sed etiā caducos ad maturandū sepe remouant. Apium tantū celestius adolefit in hortis, quāto magis atteritur, & calcatur: cum tantū fectis, & cōtra enenit de reliquis plantis. Tenerefunt galli, eiusq; aptiores redduntur, qui ingulati prius in arbore sicis papēderunt. Carnes putredine diutius il- lese asferantur, quibus a uenena claus fuerit infusus. Corpora ista fulmine, etsi exiccantur, nunquā tamen putrefiūt. Quare miraculo nobis illud sese offert, quod, si fulminis ictu à loculis arum adimatur illis illa, sic nec in nullibus consistit. Sed maiore pariterq; ex dolo uinuenenescat, dolio nullibi fracto. Quid enim hoc mirabilis? Maria princeps Romanarum grauidā ista fulmine, partu examinat; ipsa citra alium aliud incommodum uixit. Mentha lacti imposita desari ipsam in casu nō fuit. Murena pisces ferula tacte statim moriuntur. Scorpionis itē adnota delphinio herbis, aut lycimide syluestri, aut aconi ti radice, quod parabantibus nocent, adeo torpescunt, & stupidi redduntur, ut potius moriantur, quā uiui exsistentur: me- ruitamen alibi uerari conabunt uirificat ex citatur, uresq; deperditas recuperant. Succo cotula manus illit & apū, ressu- riumq; aculeo non infelsantur. Quoditem malua prestat oleo contusa, corporiq; membris ista. Quis polemonia radicem gestauerit, & scorpionibus non ictur, etsi ictus sit, nulla neque molestia, neque noxa afficitur. Porro tanta est arundinis, & amicitia arundinis, & asparagi: quippe in arundinetis sati longē latiores, quā alibi adolefūt, quemadmodum & vires, que uinos, populorū, candent. Magna insuper conuenientia myrtus, & olea ista hæc, & ficus. Orobanchi sola perci- sentia legitima strangulat. Cimices letularij si uiui deorantur, nō solum quartanis febribus remedio finit, sed etiā percus- sis ab aspide profunt. Martij, feles, & muscele gallinas non attingunt, que ruti succo fuerint percussæ: neque vulpes eas inuadunt, quia pulmonem vulpinum comederm. Viperæ sagi ramulo obliuam facta gressum stitit, et ueluti artonia manet. quod item faci arundine etiam leuiter percussa. Firens elephas arietē tantum conspiceo mansuetit: nec est laurus tam fe- 40 rox, quicunque arbori adligatus non mitefcat. Magnes lapis mirē ferrum ad se trahit: si alio conficitur, et gustatu sua uires existunt; at earum lana uesibus contexta, pediculus creat. Leo animal ferocissimum presentem gallum mirū in mo- dum uretur, ac magis terrore concutitur auditu eius cantu. Gallinæ pulli elephantem, bouem, & equū minime metuit: atqui si umbram tantum uolui in aere uolantis conspexerint, ad matrem maxime perterriti confugunt. Nec scis agunt oues, & agni bulbo conspecto. Idem lupo scilla bulbo contacto quā primū fiderat. Hyens umbra ceteri: canes omnia reucent. Item hyena ipsius lingua à lairatu, ac morsu canum etiam mordacissimum ferentem iudicet. Polyopodū herba cancro animali admoda efficit, ut si paruo temporis trahit tum integentes crusta; ita uingues & pedibus abicit. Ciconij pla- 50 tisti folij nidos implet, ut inde uespertilionis abigant, quibus cum ingens odium gerunt. Hirundines apium cōportant, ut timeas, & blattas nidis inimicas arceant: item & obelidionium matris, quo obcaecatis pullis iussum restituant. Ceterorum lauri folia nidatis impantent palumbes, accipitres hieracium, corni arum, upupe adiantum, cornices spinam ueronacam, tur- dos myrtum, perdx arundinem, ardeola carum, aquila callitrichum, galerita gramen, cygni uiticam, ut à diuersis animalium inuirijs se vindicent, aut ab alio quo unque, quod noxam adferre possit, ita admirabilis in uolantibus, & quadrupes- habetur istus naturæ instinctus, circa rerum uires abscondite. Carus quadam herba adeo gaudet, ut illi catrinæ nomen recentiores indicent, quin etiam ipi minoris radicibus maxime delectat. R. una unicum, uanuculum, & stebē diligēt. T. esnaines, & ciconia originum adamant. Serpentes famulici affricatu iussum recuperant. Leo deuorata linia sebrē effica- cissime desicit. Cerus, & fera capra non modo dictami pabulo illata uulnera in Creta insula sanct, sed & infixa tela uen- 60 toribus reuicūt. V. si formicas deuorant, ubi madragoran degestauerint, quibus uirificat Janantur. Elephantes deuorato chameleonte animalis olea, si frondes depascunt, quibus incolomes euadunt. Anferes, enates, ac reliqua aquatica aues siderant tantum herba suis incommodis meditur: sicuti gallina helixinem deuorant, grues imcos, panthera humanum fer- cus; apri hederam, & cinam cerus. Tr. aerebar barbaro stua bilis corpore desitit, siemq; manna, & scammonio: pituita colocythide, & turpuro: bilis uere atra helleboro, & Arneuo lapides sicuri, & uenena siberica superstitur. Oculo rum agnitum ueris solo cōstatu splappri, & ambraces. e bryctas ametysto lapide aretur. sanquini defluxus iaspide sifitur. T. opatio appenno uenus infirma redditur: item & uirice lecto cubatibus strata. Formicæ alit uespertilionis, & upu pæ corde fugiunt. Quin & serpentes ueterum catiam eorum suffitu abiguntur, ut blattæ, & papilionis hircino locinore uenit. T. opedo piscis non modo manna, sed & longiori basta contacta tangentis brachium sursum reddidit, quāuis ualidiss- imis musculis consistet. Car. aplepha que cunque oculo conspexerit, enecat, & si per mille oculos dillet. Nec inter homines de- sunt, qui laudibus, & oculorum intum conspessus offa cūct. ceterum si ceterarum uolantium penne aquilinis periticean

ur, breui carie contabescunt; quemadmodum testuicū chorda contacta disrumpitur, si una tantum ex lapsi intestino parata inter eas resonet. Eodem pariter modo tympana ouina pelle constructa franguntur, si tympanum lupina membranata contactum inter alia pulsatur. Tanta muscis, tibijs, ceterisque, id genus instrumentis facultas aduersus terantula venenosa coniectum inter alia pulsatur. Tanta muscis, tibijs, ceterisque, id genus instrumentis facultas aduersus terantula venenosa coniectum inter alia pulsatur. Tanta muscis, tibijs, ceterisque, id genus instrumentis facultas aduersus terantula venenosa coniectum inter alia pulsatur. Tanta muscis, tibijs, ceterisque, id genus instrumentis facultas aduersus terantula venenosa coniectum inter alia pulsatur.

† Hic locus (vt mihi reulit excellētiss. medicus Augustinus Gadalidus) in antiquo codice ita legebatur: σίς ἔκον οἷα

lim ob id magis probari posset, quā vulgata, quod dogmatica sit, illudq, dogma innuat, quod facultatum medicamento rum causam in tumores, & meatus referebat; sed quod etiam eius dogmatis meminerit Galenus lib. primo de simpl. medica mentorum facultate cap. primo, his uerbis. τῶν μὲν γὰρ τῶν μυστῶν, καὶ τῶν σφαιρῶν, καὶ τῶν ὀστέων, ὁ γὰρ τῶν πρῶτων ἀεζήσονται. Hoc est. Quidam enim in magnitudine, figuris, & situs tumorum & meatorum referunt.

IRIS DOMESTICA.

Iris.

IRIS.

CAP. I.

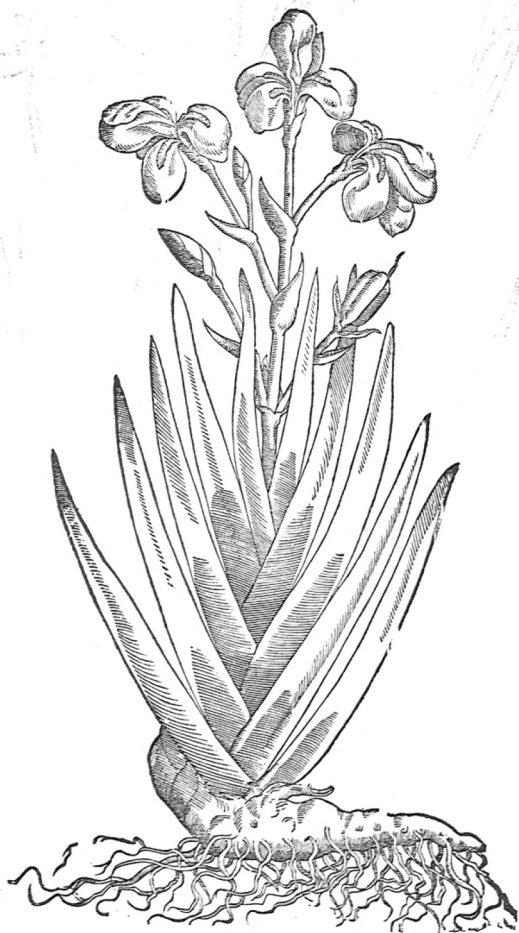

Iris à celestis arcus similitudine nomē accepit. Folia fert gladioli, sed maiora, latiora, & pinguiora. Flores † in summitate cuiusque caulis, æqualibus inter se spatijs distant, incurui, uarij: siquidem candidi, pallentes, lutei, purpurei † & cærulei cōspiciuntur: quæ diuersi coloris specie, quædam celestis arcus imago representari videt̃. Radices subiacent genicularæ, solide, odoratæ: quæ frustarim dissectæ, in umbra siccantur; & traictæ lino reconduntur. Melior est Illyrica, & Macedonica: & inter has laudatissima, quæ † multa ferè, & densa constat radice, frãgenti contrumax, subrufo colore † gustu amarissimo, odore perquã grato, & lyncero, ita ut nullũ proliũ situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamenta mouet. Secundum locum habet † Africana, candidans, gustuque amara. Teredines in uetustate sentiunt, runc tamen odoratiores reddi solent. Vis omnibus exsuffactoria, extenuans, contra rufum efficacissimã: humorũ, qui egrè reijciuntur, crassitiem digerunt: bilem, crassamque pituitam exhydromeliter drachmis septem epotæ purgant: somnum conciliant: lacrymas ciunt: torminibus medetur. Eadem potè ex aceto auxiliantur serpentium ictibus, lienosis, cõuulsis, perfrictionibus, horro-

† Omnia ex ði caulis. i. in caule.

† V. caulis. i. i. fabmilia.

IRIS SYLVESTRIS.

ribus,

ribus, & quibus genitura effluit: menses ex uino potæ pellunt. Decoctum earum, feminarum fortibus utiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxandaque in eis uenarum spiracula: iſchia dicis infundit: fistulas, ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditæ, parus extrahunt: quintiam coctæ & illitæ, strumas, ueteresque durities emolliunt. Siccæ quoque ulcera replent, & cum melle purgant: nudata ossa corpore operiunt. doloribus capitis cum aceto, & roſaceo magna utilitate illinuntur. Ad motum cum albo ueratro, & duabus mellis partibus, lentigines & uitia cutis in facie a sole contracta emaculat. Pessis, malagmatis, & acopis inferuntur. In vniuersum magni ad omnia usus.

IRIS SYLV. ALTERA.

Iris generata, cuiusq; confideratio. Improbatur opinio ascendentium Iridem nullum ferre semen. Iris sylvatica generata.

Iris in uniuersum satina est, & sylvatica. Satina passim in hortis habetur, folio gladij formam referente, striato, acuminatoq; caule præfert lauem, rotundum, geniculatum, à quo ramuli in summitate, exeunt, è quibus flores prodeunt uolacæ coloris, aequalibus inter se spatijs distantes, & uarijs in medio coloribus se se immixcentibus. Capitula edis oblonga, gladioli modo, crassiores tamen, in quibus semen concluditur rotundum, se se magnitudine. Quo fit ut ij manifesto ducantur errore, qui Iridem nullum ferre semen contendunt. Radix inest Iridi candidans, folida, geniculataq; à cuius infirma sede, copiose funduntur fibrae, ut in maiori plura, odorata, gustu acres, & sub amara perinde ac radix. Sylvatica duum est generum. Altera, quæ plurimum saxosis nascitur, locis, latius per omnia similis, minoribus tamen folijs, & floribus redditibus.

tur. At cum astragalus, radicem raphani modo ferat, inde Iridem astragalitem. Astragalum esse coniecit. quin & Plinio per Iridem raphanitem, astragalitem intelligi censet. Sed mea quidem sententia rectius forsasse rem hanc explicasset, si per eam Iridem, que & similitudine raphanitis uocatur, astragalitem ideo designari dixisset, quod ut astragalus, raphani modo radicem gerat: siquidem Plinio Iris raphanitis astragalus non est, sed altera Iridis Illyricae species. Quamobrem ita Iridem astragalitam a Galeno cognominatam esse putauerim, quod radice referat astragalum: quemadmodum raphanitis a Plinio dicta est, quod radice raphanum repraesentet. Iridem memoria proditam fuisse Galeno in libris simplicium medicamentorum sane nusquam reperi, tamen si libro primo de antidotis eius postmodum meminere his uerbis: Andromacham raphanitorum sane nusquam reperi, qua uerba non frustra, negligenterq; excipienda sunt, ueluti nec cum alijs raphanitis patria nomen apponit, de quibus paulo post differenter, quid quidem in genere optimum sit, demonstrabimus. Polium ergo, & chamædrys Romam afferuntur, natis in Italia paulo meliora, in aliquot siquidem Italiae locis haud multo deteriora pronuntiat illis annis, quibus uer totum uindium non fuerit, sed ficuti saepe contingit, ætius temporis similes. Quod si ueris constitutio scificior obtineret, multa, que in Italia nascuntur, pluribus Creta allatis paria erunt, aut non multo inferiora, ueluti chamædrys, chamæpitis, hypericum, gentiana, rhablaspi, ueratrimum nigrum, & id genus alia. At uerò, quod ad Iridem pertinet, seculus se res habet: si enim Iris Lybica, que plurima ex Africa Romam afferunt, Illyrica comparetur, tantum ipsi cedet quantum cadamer uino corpori: non tamen alijs in gentibus orta tam multum ab Illyrica degenerare Iris uidetur. Irim igitur, uelut & reliquis medicinis, odoratorem eligito: nam unumquodque optimum est, quod proprium sui generis odorè uehementissimum habet, qui quidem ex multorum inspectione manifestus uniuersique fit. At de gustu quodam perceptis qualitatibus eandem modo censendum est: id enim optimum medicamentum esse constat, in quo id, quod suo generi proprium est, exuperat: pessimum uerò quod ipsi generis alijs & tenuius, & exilius est. Meliora namque sunt omni in specie, que cinque nec rugosa, nec exiliã fuerint: sicut que conuenienter sibi magnitudinem ex cessere, peiora sunt, quæ uenè nutrita, & adstricta habent substantiam. Quamobrem, ut dixi, multis sæpius in se: esse operæpretium est, & maxime uisum, & que longo iam tempore sui experientiam istis nascendi initis præbuerit, quæq; uno ore à peritis medica materis sunt commendata. Omnes igitur herbarij unanimes scripserunt Iridem in Illyrio natam optimam esse. hæc Galenus. Planta, que Grecis Iris, Latinis item Iris nominatur: Arabibus, Asmenis uini, siue Aierfa: Italis, Iride, Giglio azzuro, aut Giglio cæleste: Germanis, Blaus gilgen, Blaus schuuerel, Vciel, vurtz, Himel schuuerel: Hispanis, Lirio cardeno: Gallis, Glaieul aut Flambe: Boemis Kofatec.

Iridis mēto ex Galeno.

Nomina.

† Malui hoc in loco Marcelli interpretationem sequi, quemadmodum alibi quandoque facturus sum, quam Ruellij, cui non semper additus ero: quod in aliquot Grecis codicibus legatur ἰρις καυλα, que vox in summitate cuiusque caulis significare uidetur: quodq; natura in planta ipsa illud manifeste demonstrat.

Acorv.

A C O R V M

C A P. II.

Meum mēto i. amarum. ἄσπρον. i. in b. casiofium. ἄσπρον. i. in Chalcidie.

Acorum folia iridis habet, angustiora tamen: radices non dissimiles, complicatas, non in rectum, sed obliquum actas, & summo cespite sparsas, geniculis interceptas, albicantes, gustu acres, odore non ingratas. Optimum est idem, candidum, plenum, carie non exesum, odoratum: cuiusmodi Colchidicum, & Galaticum, quod aspletion dicitur. Radici usq; calcaforia. Decodum potu urinam citi prodeest lateris doloribus, & iocineris, atque thoracis; item torminibus, uulsis, ruptis, licnem absūmit: urinæ stillicidio, & serpentum ictibus auxiliatur: in identibus ad muliebres affectus, iridis modo, uuliter imponitur. oculorum caligines succo discutit. Antidotus radix magno uī commiscetur.

Acori conf. detario.

Acorum legitimum, quod falsò calemum aromaticum uocant, folijs proserit Iridi angustioribus, longioribusque, odoratis, ac gustu feruidis: radicibus Iridi æmulis, frequenter geniculatis, firmis, subcandidis, inueniens in inferiore parte adnatis fibris, odoratis, gustu acris, ac subamaro, complicatis, haud in rectum descendentibus, sed in obliquum actis, & summa tellure sese diffidentibus. Caudæ est læuis, è quo ramuli prodeunt in quorum cacuminibus, (ut Galenus Quælibet Medicus se uisidisse affirmabat) nucamentis quadam ex oriuntur mihi hæcenus non uisa necis Pontice uicis, in Iulienis Quælibet Clarissimus Cæsarj Ferdinandi ad Turcarum Imperatorem Orator Argueris de Busbecki unã cum ipso Quælibet è Nicomedia à quadam nãsiæ magnitudinis lacu petiit, ubi copiosissimum prouenit. Acorum, est enim Nicomedia Bithynia ciuitas, Galatis, ac Colchis uicina, ubi nasci Acorum omnium optimum scribit Dioscorides. Sed scit diuturna rei herbarie ignorantia, ut hæcenus non in Italia scilicet, sed in quocunque terrarum loco, ubi sepalsarij, & medici habeantur, in legitimum Acori locum rursã quadam radice successerit, quæ passim in palustribus, & uliginosis locis inuenitur, & in odora plurima nascitur. eo sanè argumento, quòd folia, & radices iridis proferat; quannus hæc colore rursã, illa uerò iridis longiora spectentur. Hac itaq; radix apud omnes, qui plantarum historias neglexerunt, in hoc usque æuum legitimum Acori munerè sancta est: qua quantum tum qualitatibus, tum facultatibus recedat, ex Dioscoride patet. quandoquidem palustris hæc nec candicans, nec gustu sit acris, nec ulla prorsus commendatur odore. At quannus hæc temperata à peritis rei herbarie medicis non parum improbenitur, qui non in hac tantum sursu, sed etiam in alijs quam plurimis de cetero, cum tamen ipsi probatissimos auctores nusquam legerint, potius excusandis sunt, quam quidam fortasse ætatis nostra scriptores, tam Græcos, quam Latinæ lingue periti simi; quibus res: sole clariore proposita sunt, cuiq; in simplicium medicamentorum cognitione ceteris præstantioribus haberi uolunt, & ij longius nihilominus (ut arbitror) aberrant, quam ceteri. E quorum numero est Brauolus Ferrariensis, uir sanè doctus, & fama clarissimus: qui dum innumera simplicia medicamenta declarare, & explicare & palam sacre in suo simplicium examine studium impendit, etsi id in plurimis affectus fuerit; in hoc tamen, aliq; nonnulli in suis locis in his nostris commentarijs ostendemus) in tanto illustrum auctorum lumine mihi magis excutire uideatur, quam qui ante ipsum in tenebris errauerunt. Is enim constanter asserit, Acorum à Dioscoride descriptum aliud non esse, quam eam acerrimam, & odoratam radicem, quam officinæ Mauritanos secus Galangam uocant, adeo ut maluerit cum Leonico errare, tantum sui præceptoris suo addidit, quam cum Manardo bene sentire. Sed quantum eius opinio à ueritate, quannusq; ab Acori uisoria recesserit, per quam facile probari potest. Quippe galangam folia iridis proferre adeo Syriis nullo nobis testimonio constat: uerum in qua cum cypero adeo conuenit, ut in syluestribus Galangæ nonnullis dicatur non ab re credendum fuerit, galangam potius cyperi, quam iridis folio prouenire. Præterea quòd galangæ radices hæc iridis,

Brauolii error.

iridis,